

LÄS OM: dresserade sälar/paddla kajak/linnés monsterblomma/landsorts fåglar/
äventyr på vässarö/magiska björken/pater noster/smugglarkungen på gräskö

magasinSKÄRGÅRD.

sinne/smak/sevärdheter

Varsågod!
Magasinet är gratis.

»... Låt örnen flyga, låt rådjuren löpa!
Låt sista älven som brusar i vår natur ... «
läs krönikan om vår änglamark på sid 3.

»Nu är det vår, hoppets och pånyttfödelsens tid när grönskan börjar spira och allt livskraftigt knoppas. En ›timeout‹ eller en plötslig och ofrivillig karantänsituation kan få oss att upptäcka nya värden i tillvaron. Nuet. Stillheten. Dina egna tankar. Blommorna. Träden. Fåglarna. Konsten. Sång och musik. En god bok. Eller ett spännande magasin.«

#1-2020

Foto: Bosse Lind

Visst längtar du ut till skärgården!

Skärgårdsstiftelsens områden är till för dig och du är välkommen att lägga till i våra naturhamnar, ströva i vackra skogar eller ta ett bastubad på någon av våra öar.

Att äga och förvalta 40 naturreservat i Stockholms skärgård, med 20 000 hektar vatten och 12 000 hektar mark, kräver resurser. Som stödjande skärgårdsvän bidrar du till att hålla skärgården öppen.

Ditt bidrag hjälper oss att fortsätta:

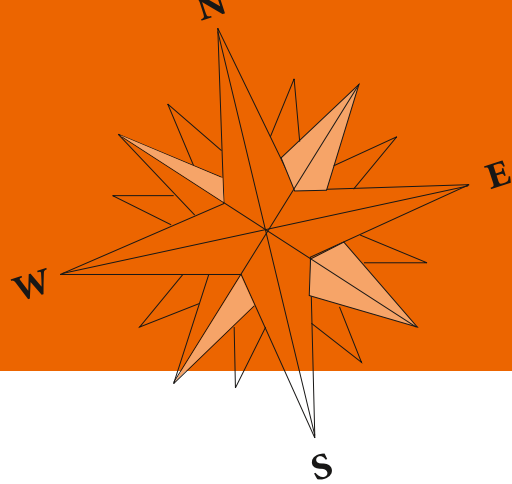
- Vårda Stockholms skärgård, både över och under ytan.
- Hålla natur- och gästhamnar öppna för dig.
- Ge fortsatta möjligheter till äventyr i Stockholms skärgård.

WWW.SKARGARDSSTIFTELSEN.SE

SKÄRGÅRDSSTIFTELSEN

»Kalla den änglamarken«

I dessa **Coronavirustider** blir man snabbt varse vilket sårbart samhälle vi har skapat. När mycket stannar upp världen över får vi i alla fall tid att reflektera. Över vad som betyder mest, vad vi har tagit för givet och vad vi bör måna om. Som till exempel våra nära och kära, djuren och naturen. Att känna respekt och vördnad för allt levande på planeten »Jorden«, vår stackars tärda »änglamark«.

Nu är det vår, hoppets och pånyttfödelsens tid när grönskan börjar spira och allt livskraftigt knoppas. En »timeout« eller en plötslig och ofrivillig karantän-situation kan få oss att upptäcka nya värden i tillvaron. Nuet. Stillheten. Dina egna tankar. Blommorna. Träden. Fåglarna. Konsten. Sång och musik. En god bok. Eller ett spännande magasin. Vi vill sprida njutning och längtan till den vackra »himlajorden« vi kallar »skärgården«.

En plats med historia av äventyrligt slag, som ruvar på gamla hemligheter och överraskningar. Den del av världen där rara blomarter poppar upp, som inte

borde finnas. Där det växer magiska träd vars sav kan kurera oss. Omgivningar med tusentals öar vi kan paddla kajak mellan och få sinnliga naturupplevelser. Och upptäcka exotiska fyrplatser som Örskär och Landsort. På sistnämnda ö kan vi ta lärdom av fåglarnas hälsa, för att få indikationer på hur moder Jord mår. I en annan skärgård, på västkustens djävulusiskt farliga vatten står fyren Pater Noster, som en trygg klippa eller en skänk från ovan.

Vi måste värna om naturen mer. Det ansåg redan den tuffa spritsmugglaren Uno Österman som startade en stiftelse för ändamålet. Scouterna på Vassarö gör en viktig insats som inpräntar ett intresse för vildmark hos våra unga, kommande generationer. Vi är många som bryr oss och vill göra gott. Från att ändra sina köpvanor och resesätt till att bygga en liten koja åt någon hotad ejderhona. Hursomhelst – var rädd om er, varandra och vår gemensamma »änglamark«. / REDAKTÖREN

»En plats med historia av äventyrligt slag, som ruvar på gamla hemligheter och överraskningar. «

VÄLKOMMEN TILL *Roslagens eget...* NORRTELJE BRENNERI

BESÖKS-
LÖRDAGAR
GRUPPER
FÖRETAGS-
EVENT
MORDGÅTOR
BRÖLLOP
FEST

LOHÄRADS SÖDERBY 11, NORRTÄLJE BOKA PÅ WWW.NORRTELJEBRENNERI.SE

Hallå där ...

Mikael och William Söderlind på Eldabutiken Norrtälje

Ni har annonserat i Magasin Skärgård ända sedan allra första numret för femton år sedan, hur kommer det sig?

– Vi gillar tidningen. Man kastar den inte, den ligger kvar, svarar Mikael.

De brukar själva läsa magasinet. Far och son Söderlind har ett stort skärgårdsintresse. William är framgångsrik som racerbåtsförare, vilket Mikael också har sysslat med i många år. Familjen har ett ställe på ögruppen Ängskär som de ofta åker till. Efter att börjat sitt yrkesliv inom marinbranchen jobbade han sedan 6 år på Roslagsspisen. Mikael startade därefter firman Söderlinds Vedspisar redan 1991. Först höll han till i Vettershaga, sedan mitt i Norrtälje och idag har butiken nya fina lokaler i området Storsten på norra sidan. Det är främst vedspisar och kaminer man säljer och monterar. Kunderna kan idag välja på 110 olika spismodeller i den stora utställningen.

Kanske en dum fråga men går det bra för er?

– Ja, svarar Mikael och berättar att de har både nya kunder och folk som kommer tillbaka efter ett antal år och byter ut sin spis till en ny modernare. Firman har växt till sex anställda varav fem är delägare.

2021 firar företaget 30 år. Om några år planerar pappa Söderlind att lämna över rodret till sonen William.

Vad har annonserna gett?

– Våra kampanjer brukar ge bra respons, det märker vi, säger William.

De annonserar mycket i lokala tidningar men också på sociala medier. Mycket marknadsföring sker också via kedjan Eldabutiken centralt. Ofta sponsrar de olika båttävlingsannonser också.

– Målgruppen är från 20 år och uppåt, berättar William. Kunderna kommer ofta från Stockholm och Roslagen, men även från Uppsala och Åland.

– De kan komma hit med ett släp från Åland, berättar Mikael.

Det brukar ligga en bunt med det senaste numret av MagasinSkärgård på disken vid kassan. Där syns de bra och kunderna tar gärna med sig ett ex hem.

– Oj, den vill jag ha, kan de säga, berättar Mikael och ler.

Redaktionen

ANSVARIG UTGIVARE / REDAKTÖR
Josefin Ekberg

FOTOGRAF
Roine Karlsson

FORMGIVARE
Eva Englund

SÄLJARE
Gabriella Fischer

ANSVARIG UTGIVARE O. REDAKTÖR Josefin Ekberg
JE Mediaproduktion

Gräddö varsväg 12, 760 15 Gräddö
0709-701 901

josefin@magasinskargard.se
www.magasinskargard.se

ANNONSSÄLJARE Josefin Ekberg 0709-701 901,
Gabriella Fischer 070-296 14 99
OMSLAGSFOTO Roine Karlsson

FRILANSREPORTAR Lisa Berlin / Helen Forsgård
Gunnika Isaksson-Lutteman / Misse Ljungström
Hélène Lundgren / Roine Karlsson / K-G Mattsson
KRÖNIKÖR Marina Lind

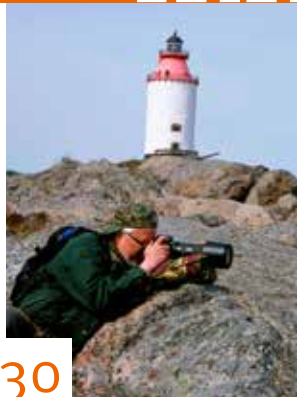
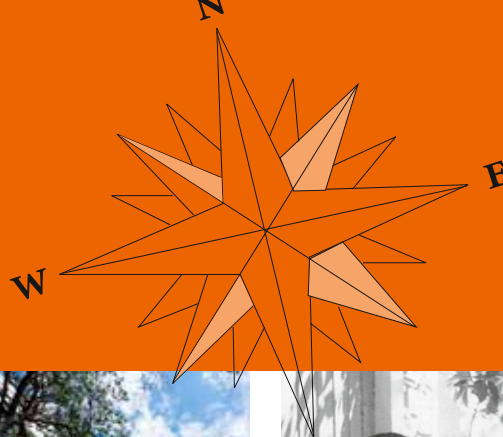
FORMGIVARE Eva Englund ILLUSTRATÖR Lars Holm
TRYCKERI Printall, Estland

DISTRIBUTION 75 000 ex/år (vår/sommar, vinter)
MagasinSkärgård är en fristående produkt.
För ej beställt material ansvaras ej.

Gilla oss på Facebook!

Innehåll

30

42

50

56

De hemliga sälarna s 6

På 1940-talet var det ytterst få som kände till Gålös hemliga »sälstation«. Den väl dolda platsen är nu tillgänglig för alla. Här kan man bo och få veta mer om hur sälar blev marinens vapen mot främmande undervattensfarkoster.

Små fåglar med ring s 30

När flyttfåglarna kommer till Landsort fångas de i nät och samlas in för att vägas, mätas och förses med individuell ring. Dokumentationen avslöjar hur olika fågelarter mår och ger en indikation på vad som sker med klimatet.

Den mystiska »gulsporren« s 42

Carl von Linné slet sitt hår i förtvivlan över hur det var möjligt för den missbildade »gulsporren« på Ljusterö att existera då den inte kunde pollineras och föröka sig. Han döpte blomman till Peloria som betyder »vidunder«.

Vildmarksliv på Vässarö s 50

På scouternas äventyrliga ö Vässarö i norra Roslagen finns ett »trapperspår«, som efterliknar den vildmark som amerikanska pälsjägare tog sig fram i. Med repbro, klippvägg och linbana att balansera, klättra och svinga sig i.

Gräskökungens smugglarliv s 56

Uno Österman var en vanlig fiskarpojke från Gräskö som tog chansen att bli rik på spritsmuggling under 20- och 30-talen. »Smugglarkungen« frotterade sig med dåtidens kulturelit och blev förevigad i Taubes visa »Vals i Furu-sund«.

Som björkar susar s 66

Björken är ett älskat träd i konst och visor bland annat. Vi dekorerar gärna med björkris till bröllopfester och studentfirande. I folktron står björk för fruktsamhet och magi. Dess sav anses hälsosam mot flera vanliga åkommor.

LENA & GÖSTA LINDERHOLM
Du hittar vår värld fylld med konst, musik och glädje
på Kastellet i Waxholm och i Stallarholmen
www.linderholm.se

Pia Alm
Certifierad Inredare

0708-11 86 56
pia@indoorstylingdesign.se

INDOOR STYLING
&
DESIGN

En bit stängsel vittnar om tiden då det var strängt förbjudet att vistas på området.

Operation Palmen

På 1940-talet när försöksverksamheten pågick, var hela sälstationen inhägnad. Vakten släppte bara in de besökare som hade ett godkänt ärende. I dag är alla välkomna att besöka sälstationen.

Stängslet är uppsatt för att påminna om hur det kan ha sett ut under kriget. Det ursprungliga stängslet plockades ner när sälstationens verksamhet avslutades 1945. Vi har inte kunnat fastställa den exakta placeringen. Förbudsskyltarna är kopior av militära förbudsskyltar från den tiden. Underlaget har vi fått från Marinmuseums samlingar.

Top Secret!

While the experiments and trials were being carried out in the 1940s, the entire seal station was fenced off and the sentry only let in people with approved, documented business on the site. Today, of course, everyone is welcome to visit the seal station.

The fencing has been set up to show what it might have looked like during the war. The original fencing was taken down when the seal station operations were discontinued in 1945.

Gömd sälstation blev turistmål

För två år sedan öppnades »sälstationen« på Gålö för boende och besökare. Stället rymmer hemlig historia från andra världskriget, då sälar hjälpte marinen att hitta u-båtar, torpeder och minor under ytan. **TEXT:** Josefin Ekberg **FOTO:** Roine Karlsson

Isabelle Bouju brinner för att återbruka gamla saker. Den här röddbåten var ett fynd.

Stillbild från en film om sälstationen 1943, Stiftelsen Armé- Marin- och Flygfilm. Kolorering: Ida Kristina Andersson.

Att hitta till sälstationen känns nästan lite hemligt än, då en diskret skylt visar vägen till parkeringen. Där väntar en cykelkärra på våra väskor. Det är en kort promenad fram till en skog. Delar av ett högt stängsel visar ungefär var det var avspärrat under andra världskriget. Vi kommer till en slänt med tallar och ser några bodar ner mot vattnet. Vid strandkanten syns en bassäng av trä. Där simmade förr ett tjugotal sälar.

Värdparet Isabelle och Olivier Bouju välkomnar oss och visar runt. Det märks att de stortrivs. Paret kommer ursprung-

Isabelle och Olivier Bouju driver Sälstationen.

ligen från Frankrike och driver en resebyrå. De hade paddlat förbi här många gånger förut när de såg en annons där Skärgårdsstiftelsen sökte arrendator och på den vägen är det. Det finns tre uthyrningsstugor, »familjen Fellenius stuga«, »Säl-Pellestugan« och »Palmen«, där vi ska bo – här får man ha med sig hunden. Allt är varsamt renoverat och påminner om 40-talets militära era.

Intill vår stuga står ett nybyggt hus med bastu, terrass, dusch och wc. På insidan av ena toalettdörren finner vi en tavla med Greta Thunbergs tal citerat ordagrant. Tänkvärda ord. På handikapptoaletten har man ramat in de 17 globala målen för hållbar utveckling. En påminnelse om att vi bekämpar ett nytt sorts världshot idag. Ett »klimatkrig«, som inga sälar i världen kan hjälpa oss med. Det måste vi rätta till själva.

Vi går förbi en utomhusdusch vid ett träd och kommer till »Mässen«, ett hus med ett litet kök och matsal. Här får gästerna laga sina måltider. Paret Bouju har förberett med att handla alla ingredienser och lagt fram ett recept åt oss. Maten är vegetarisk, ekologisk och närodlat.

Fransmän är ju kända för sina kulinariska rätter, så det bådär gott. Och vi blir inte besvikna, tvärtom. Vegetariska biffar med klyftpotatis och tomatsalsa smakar ljuvligt. I en kryddlåda växer färska örter vi kan garnera med.

Dresserade med strömming

Varje onsdag under högsäsong arrangeras guidade visningar. Det förr så superhemliga har idag blivit öppet för alla. Vi har med oss boken »Sälar i svensk krigstjänst« av Johan Ahlbom. I den står det mesta som är värt att veta om sälstationen under kriget. Psykolog och betendevetare Valdemar Fellenius kom på idén att dressera sälar till att söka efter minor, torpeder och ubåtar. Han började med forskning i egen regi i Stavsudda skärgård. 1940 började marinen investera i försöksverkshamnet. Efter en brand året därpå flyttades sälstationen till Gålö.

Personalen bestod av åtta till elva personer med strängt tysthetslöfte. Fellenius med fru och son, några värnpliktiga, djurskötare från Skansen samt vakter. Under fyra år levde de helt isolerade från omvärlden. Täcknamnet var »Operation

FAKTA Sälstationen

Sälstationen öppnar i mitten av april och har öppet till slutet av oktober. Det går att åka kommunalt med buss hit och det finns båtplatser vid bryggan. Med appen »Coastal Past« kan du se en film om sälstationens historia. Varje onsdag under högsäsong har man guidade visningar för 4–25 personer. Grupper ska förbokas. Se mer information på www.salstationen.com.

»Varje onsdag under högsäsong arrangeras guidade visningar. Det förr så superhemliga har idag blivit öppet för alla.«

Palmen«. Sälarna dresserades med belöning i form av strömming. De utrustades med selar och signalanordningar som utlöstes och flöt upp till ytan. Det experimenterades med olika lösningar för att inte sälarna skulle fastna och drunkna, vilket kunde hända.

Förutom sälar gjordes försök att dressera berguvar, örnar och duvor. Fåglarna spanade efter periskop som stack upp ur ytan och markerade med sin närvaro. Duvorna fungerade bra men örnarna var svåra att tämja, de rymde.

Sälen Pelle

Fellenius lille son Per som var mellan tre och sex år under den här perioden, lekte med sälarna. Pojken hade inga syskon och levde isolerat från andra barn. »Vi lekte på bryggorna och hade jätteroligt. Jag var ju rätt så liten så jag trillade ganska ofta i vattnet. Men varje gång kom sälarna blixtnsnabbt och puffade upp mig på land igen.« berättar Per Fellenius i boken.

Den tama gråsälen Pelle var stationens gunstling. Han kom in i stugan ibland och brukade äta frukost tillsammans med familjen. Pelle kunde räkna till tre genom att härma när man klappade händerna tre gånger och han hälsade med att trycka din hand med sin labb.

Här fanns också de begåvade sälarna Lotta och Pottifar. Och knubbsälen Bigge blev 1958 rikskänd i pressen då han uppmärksammades på ålderns höst på Skansen och hans spännande förflutna uppdagades. Han hade då hunnit bli hela 19 år gammal. Pelle flyttades också till Djurgårdens djurpark, när sälstationen lades ner i mitten av 40-talet. De mindre tama sälarna släpptes ut i havet.

Några år efter nedläggningen när Per var på skolutflykt till Skansen och stod vid sälhägnet, ropade han efter sin forna lek-kamrat för att se om han mindes honom. Pelle dök upp och hälsade. Vilken lycka, och samtidigt så sorgligt att de skildes åt. Men hans minne lever vidare. Idag kan man boka övernattnings i Säl-Pellestugan och läsa om den charmiga sälen.

Genomgående klimatvänligt

Sälstationen erbjuder olika paketlösningar för familjer och kärlekspar, kompisgänget eller en mindre konferens. Gästerna har till-

En sälbassäng byggdes som skulle efterlikna en vanlig brygga utåt sett.

Det var 75 år sedan några sälar bodde här, men bassängen är kvar.

»Under fyra år levde de helt isolerade från omvärlden.«

gång till en roddbåt och två SUP-brädror. I området finns markerade stigar som leder till fina utsiktsplatser. De vackra omgivningarna är klassade som naturreservat.

– Vi vill gärna att de som kommer för att bo känner att de får en hel upplevelse, säger Isabelle.

Det går också bra att komma på besök för att ta del av historien genom informationsskyltar. Nytt för i år är att man kan boka ett paket »Söndag på Sälstationen« med bastu, vandring och visning samt våfflor. Ibland arrangeras olika temadagar. Som surdegsbakning och svamplockning till exempel.

– Vi har haft yoga också, tillägger Isabelle.

Paret Bouju bor fem kilometer från

sälstationen och cyklar till och från sin arbetsplats. Det är uppenbart att de älskar naturen och gör mesta möjliga för att vara rädd om den. Det genomsyrar allt, från den prydliga återvinningsstationen till begagnat porslin och loppisfynd. De har också ratat idén att hämta gästernas bagage med fyrhjuling.

– Det är mer miljövänligt med vagn, säger Olivier.

Och med tanke på nutidens Greta-anda är det väl knappast någon som vill klaga på det. Vi var länge nyfikna på den hemliga sälstationen och är glada att vi kom iväg för att se stället och få reda på mer om dess historia. Ett extra plus var att upptäcka ett stort engagemang för klimatet. 🐦

På första parkett i Stockholms skärgård

VÅRENS EVENEMANG

13–14 MARS: Skaldjurshelg

27 MARS: Musikkväll i Matsalen: *En Musikalisk Confetti* med Rita Saxmark & Linnea Sallay

10–13 APRIL: Påskbuffé & påskmeny i Matsalen

24 APRIL: Säsongspremiär av Lilla Strand

ALLTID PÅ WAXHOLMS HOTELL

FIRA I MATSALEN! Öppet kvällar måndag–
lördag. À la carte och festmenyer.

AFTERNOON TEA lördagar 13.00–17.00

BRUNCH söndagar 12.00–16.00

Boka bord på waxholmshotell.se

WAXHOLMS HOTELL | Boka på waxholmshotell.se | 08-541 301 50

bullandö krog

WERMDÖ

N 59° 17' 9", E 18° 39' 2"

Öppet sommarsäsong
nästan alla dagar, från april till oktober
se hemsidan

Musikkvällar på bryggan
juli - augusti

Festvåning
upp till 96 gäster

Julbord från skärgården
i december

Restaurang
Catering

Festvåning
Konferens

08-571 458 54
www.bullandokrog.se

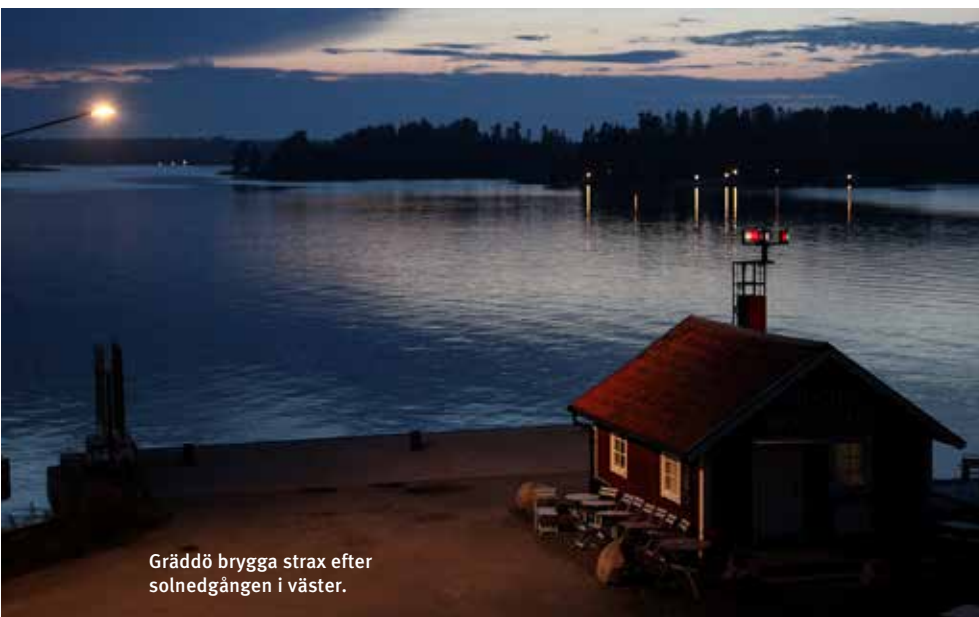

Krönikör Marina Lind har nöjet att följa skärgårdsbornas vardag via nätet.

»Genom skärmen på min dator kommer det dofter av hav, varma bryggor, tång och martallens skarpa doft. Det luktar skärgård. Och något hemtrevligt.«

Skärgårdsbo på distans

Jag har äran att följa många av er boende i skärgården på Facebook, i både öppna och slutna grupper. Jag följer er vardag och era tillställningar på öarna med stor glädje. Jag slås av att man ofta använder efternamnen i kommentarsfältet »Anderssons har ...«. Det kan tyckas opersonligt med efternamn, men det är inte sant. För i kommentarsfältet följer en tråd av personlighet och engagemang. Jag får en känsla av att ni håller ihop. Och det kan väl vara en av dom finaste sakerna man kan göra i ett samhälle. Hålla ihop. **TEXT: Marina Lind FOTO: Roine Karlsson**

Gräddö brygga strax efter solnedgången i väster.

Jag följer taxen som ofta är på rymmen på ön. Nyss sågs han vid ångbåtsbryggan. Någon har fångat honom på bild, och han ser helt ljuvlig ut. Trots att det är en stillbild tycker jag att man ser hans upprymdhet av frihet. Inget koppel som begränsar hans framfart. Jag ser framför mig hur hans korta små ben får fart, jag ser hans långa nos tryckt mot marken, kanske är det ett spår av en löptik han fått upp? Jag läser kommentarerna och ser att han fångas upp vid Kyrkviken. Kärlekskrank får han åka hem. Eller vad vet jag?

Varje tisdag vid 19-tiden blickar jag mot klockan i mitt kök, och tänker på er som är i gymnastiksalen därute på ön. Jag hoppas lika mycket som ni att det kommer tillräckligt mycket folk till qigongen.

På en av öarna härjar en folkilsk grävling. Den gömmer sig under folks altaner. Där ligger den tills den hör någon komma på stigen, då rusar den argt fram till den som passerar. På samma ö har de boende varit utan sin ångbåtsbrygga en tid, och dom kollektiva färdmedlen har

varit begränsade. Jag tänker på några ord från Tove Jansson, när ett kraftigt oväder kommer in över hennes ö i den finska skärgården »Ingen kan komma och ingen kan fara«, man är strandsatt. Men så klart så ordnar de handlingskraftiga öborna transport på annat sätt. Utan min dramatiska liknelse.

Några dagar efter årsskiftet efterlyses en flytbrygga som har slitit sig i blåsten. Några månader senare kommer en bild på en flytbrygga som någon hittat på grannön. Kan det vara den som försvann för några månader sedan? Jag följer ivrigt kommentarsfältet.

Genom skärmen på min dator kommer det dofter av hav, varma bryggor, tång och martallens skarpa doft. Det luktar skärgård. Och något hemtrevligt. Min lilla stads brus byts ut mot ert tysta brus en stund, och för några minuter är jag där hos er, i skärgården. Och jag känner mig lycklig.

Jag hoppas få åka ut någon dag. Och ännu mera hoppas jag på ett möte med den rymningsbenägna, ljuvliga, lilla taxen. / MARINA LIND

MARINA LIND: Boende i Vaxholm, där hon är född och uppväxt, tillsammans med sin sambo, sina två döttrar och hunden Milou. Älskar att vara i Stockholms skärgård, men även i Gryts skärgård där hennes far kommer från.

W

FOTO: ROINE KARLSSON

Guldbrons färd genom skärgården

Onsdag den 11 mars kom så äntligen den försenade leveransen av en 140 meter lång »guldbro« från Kina till Slussen i Stockholm. Det breda ekipaget tog sig genom Furusundsleden till många åskådarens förtjusning. Det här var dagen då historia skrevs. Och dessutom ett välkommet avbrott i orostider över pandemi, att betrakta något kinesiskt som inte kunde kopplas till det fruktade Coronaviruset. Inga ombord smittade fick vi veta. En slow-tv startades för att folk skulle kunna följa arbetets gång med att fästa bron på plats – i realtid. Den 24 augusti beräknas den nya gulfärgade bron i Slussen invigas.

Boktips
Skepp
kommer
lastade

Skutorna som försörjde Stockholm

Lars G Soldéus nya bok handlar om hur Stockholm fick sin försörjning från skärgårdarna från 1200-talet fram till mitten av 1900-talet. De varor som seglades in till staden av skärgårdsbor med livsmedel som grönsaker, fisk, kor och getter, samt ved, hö, grus, sand och träkol. Författaren beskriver hur handeln skedde vid olika handelsplatser som hamnar och marknadsplatser i staden och hur de förändrades under århundradena. Han beskriver också hur varorna seglades in med olika segelskutor. Liksom hans tidigare

böcker är denna rikt illustrerad med gamla kartor och fotografier samt ritningar på skärgårdens gamla skutor. En fröjd att grotta ner sig i för den som gillar gamla skutor och dess användning. Ett viktigt verk. / ROINE KARLSSON

TITEL: En skärgårdsskuta kommer lastad. Bondeseglationen till Stockholm
FÖRFATTARE: Lars G Soldéus **FÖRLAG:** Soldeko
ANTAL SID: 256 **CIRKAPRIS:** 379 kr
ISBN: 978-91-639-8684-0

ILLUSTRATION: CHARLIE NORRMAN

Hört på Ljugarbänken:

- Hur vet man att en dykare har drunknat?
- Han dyker inte upp.

Upplev Nynäs Havsbad! Badsemester från 795:-

www.nynashavsbad.se

Drömplatsen för landkrabbor och sjöbusar

Skärgårds
hotellet
NYNÄSHAMN

www.skargardshotellet.se • 08-520 111 20

LANDSORTS VANDRARHEM

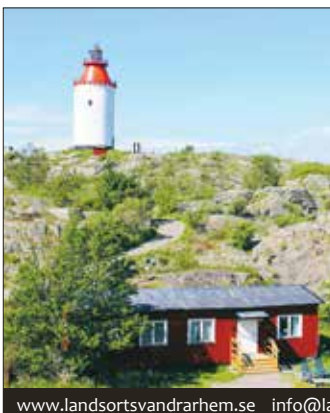
Bara en dryg timmes resa från Stockholm hittar du en unik och storslagen miljö i den allra yttersta skärgården.

Landsorts Vandrarhem ligger vackert nedanför Landsorts fyr på öns södra udde.

34 bäddar fördelade på olika hus, alla hus har kök, altan, dusch, toalett, några är handikappsanpassade och ett hus har bastu. Hyr hela huset eller per bädd.

Gemensamhetslokal för ca 30 personer.

www.landsortsvandrarhem.se info@landsortsvandrarhem.se 073 231 90 01

Välkommen till

Fjärdlångs vandrarhem

enkelt boende i en underbar miljö!

Telefon: 0735 - 955 303, 08-501 560 92

www.fjardlang-huvudskar.se

Dagskryssning

TILL ÅLAND

Den trivsamma båtresan med **M/S Eckerö** från Grisslehamn till Mariehamn tar endast två timmar. Njut av god mat, koppla av med underhållning och shopping till glada sjöpriser.

**BUSS + BÅT
+ UNDERHÅLLNING**

Webbpris **80:–**

Ordinarie pris 110:–
Gäller t.o.m. 11/6.

**STORT
SKÄRGÅRDSBORD**

Webbpris **255:–**

Ordinarie pris 275:–

ECKERÖ LINJEN

www.eckerolinjen.se • Tel. 0175-258 00

BESÖK ÖSTERSJÖNS MEST ENSLIGA Ö

Upplev lugnet och stillheten. Njut av milsvida stränder, se sälar på nära håll och svävande havsörn. Vandra längs med 60 km markerad led genom säregen natur.

**GOTSKA SANDÖNS
NATIONALPARK**

Båt från Nynäshamn & Fårösund

21 maj-6 september

www.gotskasandon.se

Det finns gott om skärgård att upptäcka
längs ostkusten söder om Sörmland.

Paddling genom fem skärgårdar

Två vänner sjösätter sina kajaker i Kråkelund, strax norr om Oskarshamn och paddlar norrut genom fem skärgårdar. Följ med på en härlig försommartur genom ett gytter av öar i Misterhult, Tjust, Gryt, S:t Anna och Jonsberg.

TEXT: Niclas Sjöqvist FOTO: Niclas Sjöqvist och Joacim Tollin

Att paddla kajak i vackra omgivningar är ett härligt sätt att umgås på.

»Eftersom det är så tidigt på säsongen har varken algbloomning eller båttrafik kommit igång här ute, och vi fascineras av det otroligt klara vattnet liksom lugnet på sjön.«

Det efterlängtrade äventyret mäter 14 mil fågelvägen och startar i början av juni. Solen står högt på himlen när vi med lugna paddeltag lämnar bryggan i Kråkelund. Framför oss har vi nu en magnifik ö-buffé, och på vår högra sida ligger horisonten alldeles fri.

– Vilket otroligt siktdjup, konstaterar Jocke, när vi paddlar mellan två öar där vattnet ligger som en spegel.

Eftersom det är så tidigt på säsongen har varken algblooming eller båttrafik kommit igång här ute, och vi fascinerar av det otroligt klara vattnet liksom lugnet på sjön. Under kvällstimmarna går vi i land på en ö som erbjuder lä och utsikt över öppet hav. Inom loppet av tio minuter har vi slagit upp tältet och skapat oss ett tillfälligt hem i hjärtat av Misterhults skärgård.

Morgonen därpå paddlar vi inledningsvis förbi ett gäng flyttblock som är märkligt utslängda i havet, likt en näve grus i jätteformat. Senare på dagen får vi erfara resans första väderomslag, precis när vi ska paddla över ett större sund. Efter någon minut har vi att göra med starka vindar och vågor som obönhörligt sköljer över fören på våra kajaker. När sedan regnet kommer har vi hunnit gå iland på en ö där vi lagar lunch och väntar ut ovädret i tältets trygga vrå. Framåt dagens slut finner vi en ö med plana klippor där vi kan slå läger och lägga blöta flytvästar, kapell och t-shirts på tork i kvällssolen.

Hittar lä på Faltholmen

På äventyrets tredje dag går färden vidare förbi Västervik och Gränsös ostkust, in i Tjust skärgård. När vi befinner oss i höjd med Loftahammar paddlar vi förbi

Att övernatta i naturen öppnar dina sinnen.

»Här somnar vi till ljudet av vågor som lugnt och stilla sköljer in över öns klippor. Det känns som att vi blir vaggade till sömns av Moder Jord.«

fiskeläget på Stora Grindö. Här köper vi rökt laxfilé i Laxboa av »håvmästaren« Jan Hartman.

– På Flatholmen rakt över sundet är det nog lä, tipsar han.

Och visst har Jan rätt. På vindskyddade Flatholmen njuter vi av den rökta fisken och värmer oss vid en brasa. Efter en regnig natt paddlar vi morgonen därpå fram till Stora Askö där vi på nytt tvingas vänta ut kraftiga vindar och regn. Vi fortsätter

sedan till Tjusts nordligaste skärgård och stannar för kvällen på en högest ö i Kvädöfjärden. Här somnar vi till ljudet av vågor som lugnt och stilla sköljer in över öns klippor. Det känns som att vi blir vaggade till sömns av Moder Jord.

– Hej, kul att se er grabbar!

Det är vår gemensamma vän David

som möter upp oss på Harstena, en gammeldags skärgårdsidyll som enligt gravfynd verkar ha varit bebodd ända sedan järnåldern. Under gårdagen paddlade vi in i Gryts skärgård och har nu nått denna skärgårds norra del. Vi gör en rundvandring på Harstena bland de faluröda stugorna, förbi den sällsynta näckrosdammen och vidare ut på de släta klipporna längst ut i havsbandet. Under eftermiddagen paddlar vi in bland de tusentals små öarna i S:t Anna skärgård. När kvällen kommer sitter sedan tre vänner framför en sprakande brasa och smider planer för målgången nästa dag.

Under den sjätte dagen når vi så Jonsbergs skärgård och målet för hela expeditionen: Arkösund. Paddlingen genom detta folktomma kustlandskap har bjudit oss på de finaste av naturupplevelser och rejäla väderkontraster. Och vi har njutit i fulla drag – från första till sista paddeltaget. 🐦

Vännerna Niclas Sjöqvist och Joacim Tollin.

En blomma säger mer än tusen ord

En röd ros står för »Du är mitt allt«,
sju stycken betyder »Jag älskar dig« och tio röda rosor
är ett frieri på blomsterspråket.

Eds Trädgård

Intill riksväg 76 - 1 km norr om Östhammars rondell.

Fruktträd, Bärbuskar & Rosor
Trädgårdsrådgivning Jord Gödsel Tillbehör

Häckväxter, Stora Alléträd, Klematis & Kaprifol TrädgårdsCafé
www.tradgards.tv Tel. 073 64 65 925 0736 17 18 17

För Öppettider se: www.edstradgard.se eller på vår Facebook

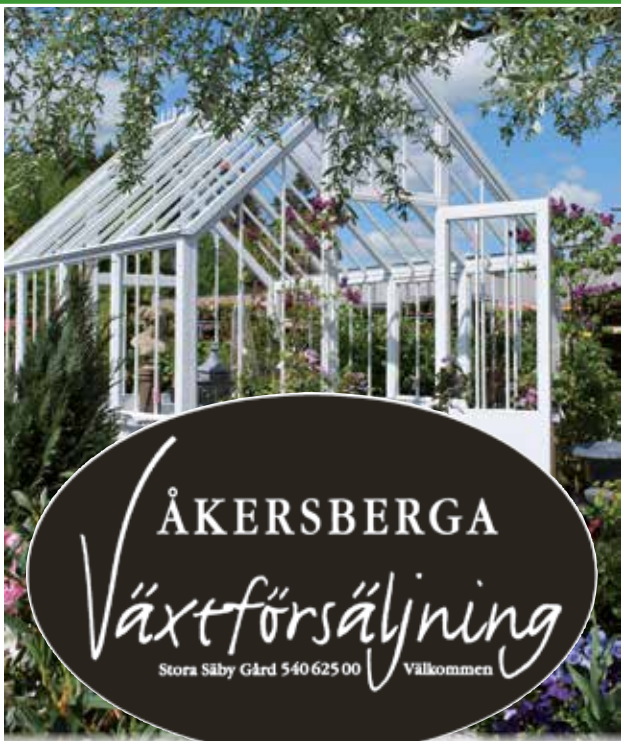
Trädgård och mat

Välkommen till en fullsorterad
trädgård och en restaurang
med fullständiga rättigheter.

*Kröns
Trädgård*

0176-510 41 Väddö
kronstradgard.se

ÅKERSBERGA
Växtförsäljning
Stora Säby Gärd 540625 00 Välkommen

14 000 m² handelsträdgård,
inredning, restaurang & café

Stora Säbyvägen 1, 184 42, Åkersberga. www.bergavaxter.se

Blommor till Bröllop, Fest och Begravning.

- Snittblommor
- Krukväxter
- Uteväxter
- Blombud

Blomstra Rimbo

Tel. 0175-71117 Köpmannag.2, Rimbo

Vill du också ligga här?

Kontakta Josefin på
josefin@magasinskargard.se
eller 0709-701 901
så får du ett bra erbjudande.

magasinSKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter

Granne minns Svarte Filip

I förra numret skrev vi om smugglaren, pokerspelaren och konsthandlaren Filip Herling, alias Svarte Filip. En av våra läsare, Lennart Eriksson, svarade på vår efterlysning efter fler historier om den färgstarke profilen. **TEXT: Josefin Ekberg**

FOTO: AXEL MALMSTRÖM

Smuggelsprit från rekordbeslaget från Sundskär på 1930-talet.

Lennart har bott granne med Svarte Filip och hans fru Greta i Utanå på Björkö i norra Roslagen. Det var i mitten av 1970-talet.

– De köpte en tomt av min moster. De bodde i en barack först som de köpte av Televerket, berättar han.

Lennart var 16–17 år när han träffade Svarte Filip för första gången. Han minns sin granne som stor och stark. Filip hade varit boxare i sin ungdom.

– Min pappa som var lots blev vän med honom, säger Lennart.

Var han trevlig?

– Ja. Jag hjälpte honom ganska mycket med allt möjligt och fick ofta byggnads-material som tack, berättar han.

Svarte Filip var duktig på siffror, han värderingsman åt både smugglare och polisen. Han satt ofta i ruffen och räknade pengar åt smugglarkungen Niska.

I nästa ögonblick blev han anlitad av rättsväsendet för att värdera beslagttaget smuggelgods.

– Han hade aldrig någonsin, i hela sitt liv, tagit riktig »löning«, sa han, berättar Lennart.

Svarta pengar för hela slanten blev visst mer lönsamt och spännande. Från spel, spritsmuggling, konst och antikviteter. Smugglarna klarade sig ofta från tullarna med att ha snabbare båtar än statens tjänstemän.

– Svarte Filip åkte på smugglarresa med Lill-John söder om Blidö och pekade finger åt tullarna som inte kunde köra ikapp deras snabba båt, berättar Lennart.

Det var en lukrativ bransch de höll på med – smugglarna. Men Filip åkte också dit och fick också sitta inne en period.

Filips fru var från Skåne, en stilig kvinna som han retsamt kallade »skån-

skan«. De träffades på restaurang när hon var servitris. Hon var inte särskilt imponerad av sin makes bravader och skumraskaffärer.

– En gång när kumpanen Svarte Per och Svarte Filip var härute och festade något kopiöst, kom Greta ut. De hade två schäferhundar och hon sa bara åt dem »SÖK« så hittades alla spritflaskor, minns Lennart.

Parets hundar var begåvade och kunde sjunga, eller yla till melodin i Hagalundsvisan (Filip och Greta bodde även i Solna-Hagalund därav sången).

– Då började vår schäfer yla också, minns Lennart.

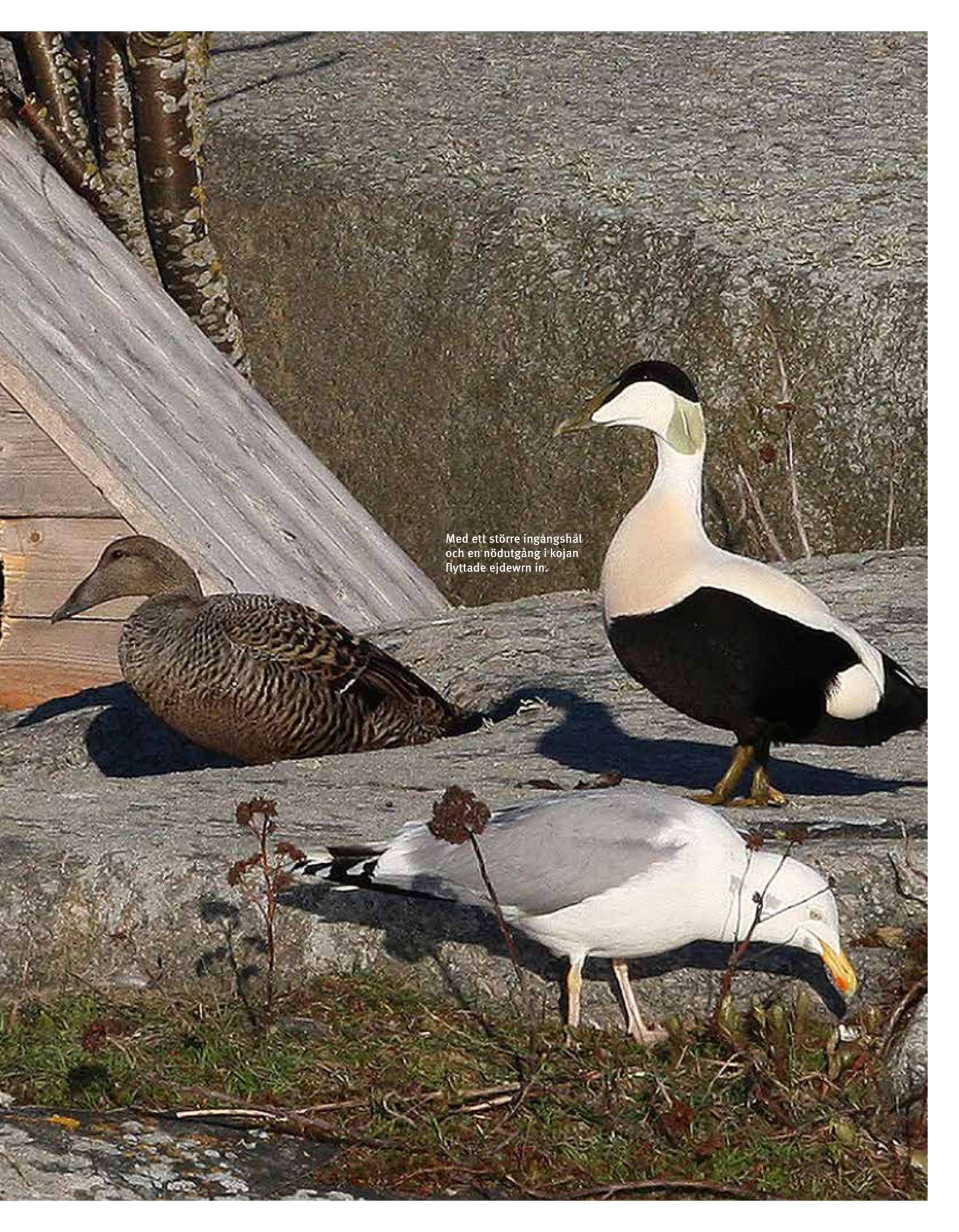
Svarte Filip ligger nu begravd i Atlanten, då hans liv slutade på en kryssingsbåt. Greta hade sedan tidigare dött av cancer blott 60 år gammal. Filip Herling blev omkring 80 år. 🐦

Bäddat för ejdern i vår

Som fågelinventerare har Roine Karlsson på nära håll följt hur ejdern har minskat kraftigt i antal. När han läste om världsarvet Lånan och hur fågelvaktare skyddar ådorna med ejderhus, blev han inspirerad och tog med sig idén hem.

TEXT O FOT: Roine Karlsson

Med ett större ingångshål
och en nödutgång i kojans
flyttade ejdewrn in.

Inspirationen till sina ejderhus hittade Roine Karlsson i den norska skärgården. På ön Lånan.

I vår blir det mitt 26:e år som ejderinventerare och mitt sjätte år som ejderhusvärd. Tanken på att hjälpa ejdern med att bygga små hus, fick jag efter att ha läst Peter Hannebergs bok »Världsarv – naturens mästerverk«. I ett av kapitlen har författaren besökt Vegaöarna i Nordnorge. Om ön Lånan står att man har byggt ejderhus med mänskliga fågelvaktare för att värna ejderbeståndet.

Som sann ejdervän var det här någonting jag ville uppleva. Kunde det vara någonting att kopiera i vår skärgård? Ejdern var ju på väg att försvinna från ytter-skärgården hos oss. Så i slutet av juli 2014 (när skogen brann som värst i Västmanland) styrde vi norrut mot det norska världsarvet. För att för första gången få se ett ejderhus. Vi fick lära oss att man bäddar ejderkojorna med torr tång till honorna att ruva på. Tillsammans med turister från när och fjärran följde vi arbetet när kvinnorna efter årets häckning tog hand det exklusiva ejderdunet. Ett reportage om detta publicerades i MagasinSkärgårds vårnummer 2015.

Själv började jag inventera ejder i Söderarms skärgård 1994. På den tiden var det gott om ejder med över tusen hanar. Anledningen till att man bara räknar gudingar, är att honorna kan ligga och ruva då. Rekordet under våra 25 år som inventerare kom 1999 med 1 820 hanar. Vi missade säkert några på grund av den stora mängden. Det är lättare att räkna om det är färre. Från att ha varit över 1 000 gudingar fram till mitten av 2000-talet hade nu antalet halverats till runt 500 stycken. Och 2017 sågs ingen ejder alls. Men förra våren såg vi förhoppningsvis en ljusning med åtminstone 58 vackra gudingar.

Inventeringen görs i månadskiftet april-maj, en tidig morgon med gynnsamt väder och tar cirka fem timmar med båt. Även hane av gräsand och stor-skrake räknas. Där har vi inte sett några större förändringar under åren. Inventeringen är ett uppdrag åt Skärgårdsstiftel-

»Där fanns stora liknande hundkojor, där flera ådor kunde ruva tillsammans. Och mindre byggda av sten och drivved.«

sens projekt *Levande skärgårdsnatur*. Vi hade sett att ejdern inte var helt borta i inre delar av skärgården. I havsvikar där vi tidigare aldrig räknat ejdrar kunde man nu se en ökning. Den skygga fågeln parade sig nu på vattnet utanför bryggor på fastlandet. En fågelart som jag tidigare fått åka långt ut i skärgården för att fotografera, nu kunde enkelt jag ta mig till en närliggande brygga för att plåta kärlekskranka gudingar.

Tre egna ejderhus

Om jag skulle satsa på att bygga och placera ut egna ejderhus, så måste det bli där fåglarna häckar. Jag hittade mitt favoritskär vid en brygga bara någon mil från min bostad och tog kontakt med markägarna som var positiva till projektet.

På ön Lånan byggde man ejderhus av alla de slag. Där fanns stora liknande hundkojor, där flera ådor kunde ruva tillsammans. Och mindre varianter byggda av sten och drivved. Mina byggdes av gammalt virke. Första året häckade bara ett par fiskmäisar i en av mina tre hopsnickrade holkar. Så inför andra året sågade jag upp ingången som var lite för liten. Och öppnade upp en bakdörr för

att honan inte skulle känna sig instängd om det kom en äggstjuv. Vilket visade sig fungera bra.

Mina tre senaste år har jag haft häckning i några av holkarna varje år. Från början av april till slutet av maj är jag tidigt på plats för att hålla koll på mina »hyresgäster«. Förra våren blev det 24 spännande morgnar med ejdern. Jag har börjat räkna fåglarna på och runt häckningsskåret och sett att antalet honor och hanar varierar från dag till dag. Som mest hade jag 42 hanar den 27 april 2019, medan snittet ligger på cirka 15. Honorna är alltid färre med 35 stycken

som mest den 5 och 25 maj, med ett snitt på nio ådor under våren.

Vi är nu flera ejdervänner som försöker hjälpa ejdern med små hus. De finns numera utplacerade inte bara längs den svenska kusten, utan även Finlands och Ålands. Jag startade

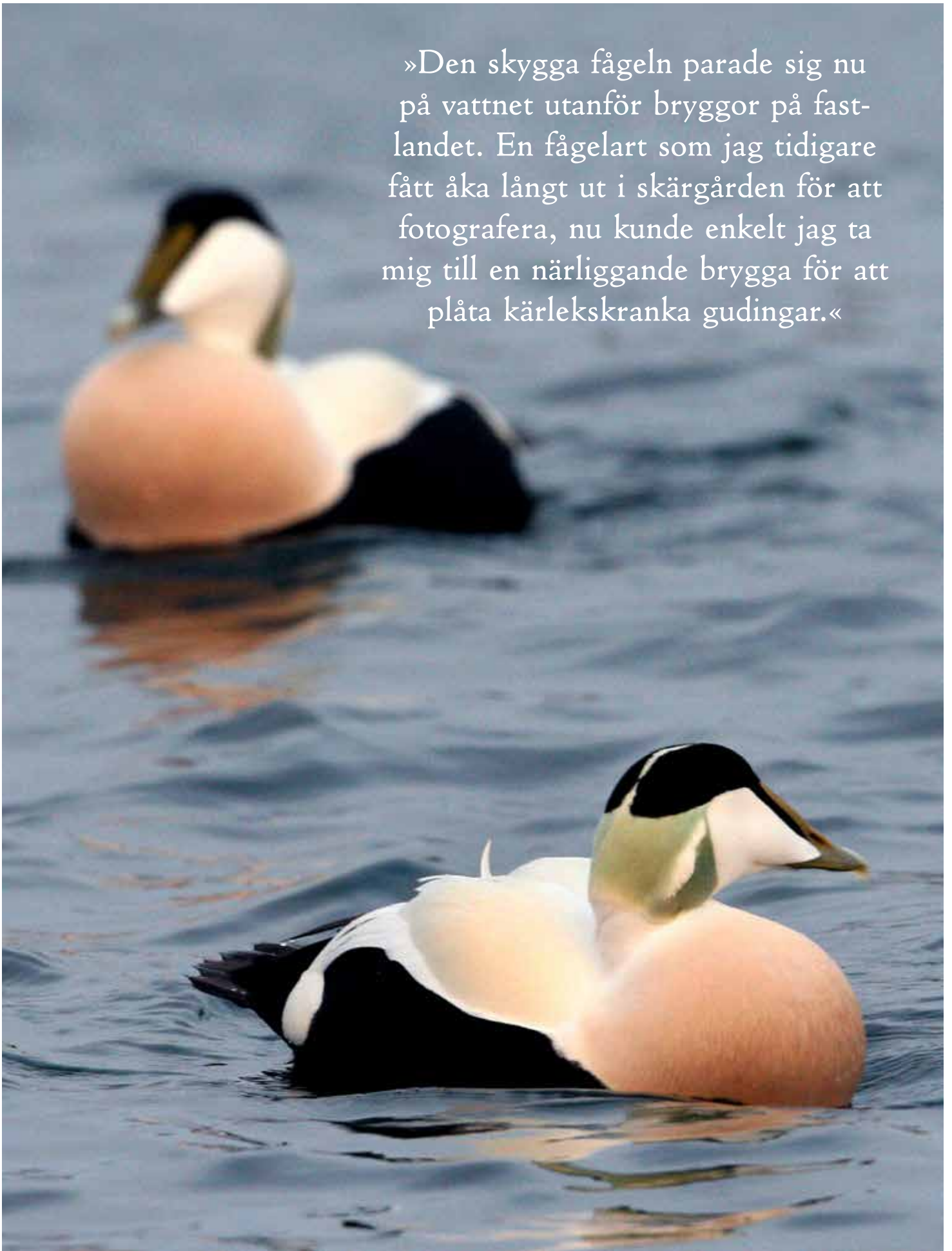
»Ejderhusgruppen« på Facebook som snart har över 300 följare. Där kan man få tips och råd från när och fjärran. Det finns också en åländsk grupp som heter »Ådans vänner«. Nu ser jag fram emot att bädda mina ejderhus med tången jag ska samla in. 🐦

Roine Karlsson samlar in tång åt ådornas bädd.

FOTO: JOSEFIN EKBERG

»Den skygga fågeln parade sig nu på vattnet utanför bryggor på fastlandet. En fågelart som jag tidigare fått åka långt ut i skärgården för att fotografera, nu kunde enkelt jag ta mig till en närliggande brygga för att plåta kärlekskranka gudingar.«

NAMN: Johan »Jöppan« Karlsson
YRKE: Försäljare och svetskonstnär
ÅLDER: 46 BOR: Lemland, Åland
KONTAKT: lillgrillen@hotmail.com
FACEBOOKSIDA: The Little BBQ:s Junk Art

Det hårda får mjuka former i Johan Karlssons händer. Rådjuret innehåller oräkneliga delar och väger sina modiga kilon.

Roliga djur av skrot

Allsköns skrot – gärna rostigt – förvandlas till konst i Johan Karlssons händer. Ett rådjur i naturlig storlek är byggt av så många olika prylar att det är omöjligt att räkna upp dem alla. Av sådant som riskerar att hamna på soptippen, tar Johan fram sin svets och skapar fantasifulla och unika konstverk. **TEXT:** Helena Forsgård **FOTO:** Kjell Söderlund

Först gjorde han en stomme till rådjuret och fyllde den med en massa avlagda prylar. Djuret är tungt, det väger mellan 50 och 60 kg, och efter att det visats på en utställning stod det en tid i Johans trädgård i Mariehamn på Åland.

En morgon såg han ett riktigt rådjur stå bredvid och glo på kopian av järnskrot. – Det var en obetalbar syn! säger han. Det är spännande att vandra omkring i trädgården som är fylld av egna alster. En del ser man direkt, som en krypande krokodil med en rygg av motorsågskedjor. Andra tar lite längre tid att få syn på, som en liten fågel på en gren gjord av några teskedar, ett par knivar och gafflar.

Johan Karlsson säger att han alltid tecknat. »Lite måleri« har det också blivit. Han for till sjöss i yngre år och jobbade i maskin men tröttnade. Han gick ett år på trä- och metallinjen på en hemslöjds-skola på Åland och gick vidare på ett högskoleförberedande år vid en konsthantverksskola i Sverige. – Jag funderade på att bli silver- eller guldsmed och sökte halvhjärtat till Konstfack i Stockholm, men det blev inget mer av det, berättar han.

Under några år låg hans konstnärliga arbete i malpåse, men sedan började det klia i fingrarna igen. Han köpte en svets

av en kompis, samlade ihop skrot och började skapa någon form av insekter.

– De hade i alla fall sex ben! säger han.

På konstmuseet

På den vägen är det. I dag arbetar han som försäljare vid en teknik- och verktygsbutik och skapar skrotkonst på fritiden. Allt fler har fått upp ögonen för hans verk. Mariehamns stad anlätade honom för att skapa en utsmyckning till en av stadens skolor och det blev en finurlig robot som bland annat har uttjänta gasflaskor som kropp. Också på bibliotekets barnavdelning finns ett alster av honom.

I fjol bjöds han till Ålands konstmuseum som utställare tillsammans med bildkonstnären Anette Gustafsson och det blev något av en publiksuccé. Det har nämligen visat sig att skrotkonsten lockar en bred publik i olika åldrar – från barn som ser det roliga i verken, till händiga fixare som känner igen och kommenterar järnskrotet. I april fanns han en del av hans verk på en utställning som visade upp olika sidor av Åland på franska ambassaden i Helsingfors.

Den skapande processen kan se olika ut. Ibland utgår han från en färdig bild som han har i huvudet. Ibland fiskar han upp ett rostigt saltkar ur någon av

sina lådor och inser att det skulle göra sig utmärkt som nos på ett litet krypande djur.

Ibland ser han kupolmuttrar som skulle passa utmärkt som ögon på ett djur eller böjda järndelar som skulle bli perfekta svansar. Bett av yxor blir ofta bra som djurfötter, speciellt som fenor på sälar.

– Jag gillar djur i alla former, gillar att kombinera verklighet och fantasi och att ta ut svängarna, förklarar han.

Det händer att ett halvfärdigt verk får vila på hyllan en tid. När han sen får tag i det igen kan det bli något annat än han tänkte från början.

– Någon gång vill jag göra en fullstor kossa men det kräver sitt utrymme, säger han.

Johan Karlsson säljer bland annat insekter och burriga igelkottar med en kropp av spretiga gafflar i en hantverksaffär i Mariehamn.

– Visst vore det en dröm att verka som skrotkonstnär på heltid men det blir samtidigt en annan sak. Då måste man producera och sälja på ett helt annat sätt. Det tar sin modiga tid att skapa ett djur. Det är många moment som ingår och det är svårt att få ut en vettig timpenning, säger han. 🐛

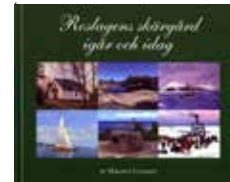
»... skrotkonsten lockar en bred publik i olika åldrar – från barn som ser det roliga i verken, till händiga fixare som känner igen och kommenterar järnskrotet.«

Boktips
Fakta om
Roslagen

Heltäckande bok om Roslagen

Magnus Ullman är en produktiv man med eget förlag och många böcker på sitt cv. I sin senaste bok börjar han sin berättelse med att hans familj hyrde ett sommarställe vid Furusundsleden på 50-talet, där ön Nykvarnsholmen blev ett eldorado för honom och hans äldre bröder. Där föddes säkert hans stora intresse för båt och skärgård, eller som han själv skriver »en skärgård som jag både bott och seglat som mest i«. En central person i den här boken är konstnären Roland Svensson med sina fantastiska målningar. Boken har

också massor med bilder på herrgårdar, slott, fyrar och båtar. I första kapitlet beskrivs hur skärgården stiger ur havet. Och fortsätter med befolkningsutvecklingen, farleder, rysshärjningar och

spritsmugglingen. Detta är en bra bok för den som vill skaffa sig kunskap om Roslagens skärgårds historiska utveckling. / ROINE KARLSSON

TITEL: Roslagens skärgård igår och idag
FÖRFATTARE: Magnus Ullman
FÖRLAG: Bokförlaget Magnus Ullman
ANTAL SIDOR: 225 **CIRKAPRIS:** 450 kr
BESTÄLL: bok@magnusullman.com

Promenad i Grisslehamn

Nu kan du ta del av Grisslehamns historia med hjälp av din smarta mobiltelefon, genom att scanna QR-koder. Promenaden har 12 skyltar och sträcker sig från Skatudden i norr till kanonberget i söder. Den litterära vandrigen baseras på författaren Erik Erikssons romanserie Kärlek och krig.

Forsmarks Wårdshus

Giftastankar? Boka ert bröllop hos oss.
Boende i herrgårdens flyglar med vigsel i brukets egen kyrka eller i den vackra engelska parken.

www.forsmarkwardshus.se Tel 0173-501 00

KNUTMASSOKVARNEN I GIMO

Café Hantverk Knutmuseum
Öppet 10.00 - 16.00 måndag - fredag. Välkomna!

Skadeservice Jour Dygnet Runt

info@skadeservice.se • www.skadeservice.se

Fastighetsjour: 010-155 61 00

Sanering • Översvämningsberedskap • Städning
Återställning av skadade fastigheter • Bygg...

VI PRESSAR INTE BARA SLANG, VI KAN HYDRAULIK OCKSÅ!

Butiksförsäljning i Roslagen: Gammelbygatan 18 i Östhammar
www.parkerstore.com/se • www.industrihydraulik.se

Utbildning förarbevis 4-hjuling (kan göras hos er kunder, t ex på öar, gäller endast 4-hjuling), även utbildningar på moped klass I och II samt snöskoter.

Nyströms Motor
Östhammar

Jan Nyström 070-576 96 41 www.nystromsmotor.se

Öregrund/Östhammar »Grannstäderna vid havet«

Namnet Östhammar består av den fornnordiska ordet »hamar« som betyder stenig backe. Staden omnämns första gången 1368 då den fick sina stadsprivilegier. I slutet av 1400-talet hade farleden till Östhammar blivit så grund att borgarna anhöll om att få flytta till Öregrunds näs. Vilket bifölls och staden Öregrund föddes. Namnet betyder »grusgrundet« och antas syfta på Dummelgrundet utanför hamnen.

Redo för **RENOVERING?**

Vi har produkterna och kunskapen som gör jobbet enklare!

På Roslagens Golv har vi många års erfarenhet av det mesta inom renovering – golvläggning, golvslipning, mattläggning och badrumsrenovering för att nämna några exempel. Varmt välkommen in till oss, vi hjälper dig gärna med dina hemmaprojekt!

Roslagens Golv
Östhammar: Energivägen 1
Telefon: 0173-212 35
Öppettider: Vard 7-18, lör 9-14
www.nordsjoidedesign.se

Landsort är ett eldorado för fågel-
skådare. Särskilt under vår och höst
när flyttfåglarna kommer.

Vad fåglarna avslöjar på Landsort

På Landsorts fågelstation har man ringmärkt fåglar i över 30 år. Här på Stockholm skärgårds sydligaste ö Öja (även kallad Landsort) stannar många flyttfåglar till på sin färd under vår och höst. Från maj till augusti hålls guidade visningar på onsdagar och söndagar. **TEXT O. FOTO:** Hélène Lundgren

En vacker dag i maj tar vi Waxholmsbåten från Ankarudden på Torö till Landsort. Ringmärkarna Matthew Scragg och Espen Quinto-Ashman tar emot oss på trappan till fågelstationen. De har redan varit uppe i gryningen och ringmärkt fåglar i flera timmar, och i köket doftar det nybakat bröd. Efter lunch passar vi på att ta en sväng ut till udden med Sveriges äldsta fyr, Landsort som byggdes 1678.

I närheten ligger den 44 meter höga lotsutkiken där man kan övernatta och få en underbar utsikt över hela den långsmala ön. Tillbaka vid stugan visar Matt oss ringmärkningslabbet som ligger i källaren.

– Vi har fokus på mindre fåglar och vi observerar även fågelmigrationen, tittar efter klimatförändringar, den biologiska mångfalden och tidpunkten när fåglarna passerar Landsort. Informationen rapporterar vi sen in till Naturhistoriska Riksmuseets databas. Varje morgon gör vi regelbundna turer till fågelneten och ringmärker de fåglar vi fångar in. Idag hade vi 18 fåglar i näten, bland annat rödhakar, vilket är en vanlig fågel för tillfället, berättar Matthew som har en ringmärkningslicens och har ringmärkt på många olika fågelstationer i England.

Upp i arla stund

Vi ska upp mycket tidigt så det blir en tidig kväll för oss innan väckarklockan ringer klockan 03.30. Det är tufft att gå upp så tidigt på morgonen men vi ska få följa med Matt och Espen när de kollar näten så vi är mycket motiverade.

– Det finns 28 nät och beroende på väder och vind öppnas ett antal nät upp vid soluppgången. Näten sitter uppe från 03.45, en timme före soluppgången till klockan 11. En gång i halvtimmen går vi en runda så det blir många kilometer varje dag. Fåglarna kommer artvis till Landsort, rödhake, koltrast och kungsfågel kommer i april och sen kommer ärtsångare, lövsångare och svarthätta.

Jag försöker halvspringande följa med

»Vissa fåglar som lövsångaren kan man se på fjädrarna hur gammal fågeln är och på vissa fåglars vingstorlek kan vi också se kön.«

Espen när han går sin runda i rask takt för att se om det har fastnat några fåglar i näten. Med van hand plockar Espen försiktigt ut de små fåglarna från näten, och på den första rundan tar vi med oss lövsångare, grönsångare, rödstjärt och ärtsångare i små tygpåsar för att ringmärka dem innan de släpps ut igen.

– I april är det många rödhakar och det är härligt att se att fåglarna har överlevt vintern. Det är också kul att se dem på hösten igen, och se att de har haft en bra parningssäsong.

Väger och mäter

Tillbaka igen vid fågelstationen plockar Matt upp de små fåglarna för att identifiera dem. Han väger och mäter dem, samt blåser på fågelns fjädrar och förklarar för oss vad han gör.

– Vi tittar på hur mycket fett de har där halsen övergår till kroppen. Efter att ha korsat havet är Landsort är den första bit av land som fåglarna kommer till och

under flytten har de flesta fåglar använt alla sina fettreserver, berättar han.

Matt letar rätt på en lagom stor ring som passar runt det lilla tunna fågelbenet och klämmer fast den.

Han skriver noggrant ner ringnumret på ett papper och det är så roligt att få se fåglarnas vackra fjädrar på nära håll innan han släpper ut fågeln i naturen igen genom en lucka.

– Vissa fåglar som lövsångaren kan man se på fjädrarna hur gammal fågeln är och på vissa fåglars vingstorlek kan vi också se kön, förklarar han.

Det blir en hel del koppar te här på morgonkvisten för engelsmännen Matt och Espen som turas om att väga och mäta fåglarna. De håller noggrant koll på klockan och varje halvtimme är det dags för en ny runda till fågelneten.

– Landsort är verkligen en fin plats att vara på och ön är en av Sverige bästa platser för fågelskådning när flyttfåglarna passerar under vår och höst. 🐦

Espen Quinto-Ashman tar försiktigt loss den lilla fågeln ur nätet.

FAKTA Landsorts Fågelstation

Fågelstationen har öppna guidningar kl 11.30 på ons- och söndagar 3 maj-27 augusti. Biljettpris 100 kr/vuxen, 75 kr/barn. Medlemmar i föreningen Landsorts fågelstation kan boka in gästnätter i enkla vandrarhemsrum. För mer info se www.landsort-birds.se

BOKTIPS: Identification Guide to Europeans Passerines

KOLLEKTIVTRAFIK: Pendeltåg till Nynäs gård och buss till Ankaruddens brygga på Torö samt vidare färd med båt till Landsort. **TURLISTA:** www.waxholmsbolaget.se

BO: På den södra delen har militärbarackerna byggts om till vandrarhem. www.landsortsvandrarhem.se. Lotstornet Logi är ett B&B med en fantastisk utsikt över hela ön. www.g-mo.se

ÄTA: Restaurang Svedtiljas är öppen på sommaren och i juli-augusti är det livemusik på onsdagar. www.g-mo.se

MER INFO OM ÖN: www.landsort.com

W

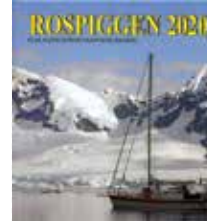
FOTO: VARTATTISE.SE

Boktips
Spännande
marina
artiklar

Rospiggen firar 80 år

Varje år sedan 1940 har Roslagens Sjöfartsmminnesförening i Älmsta givit ut årsboken Rospiggen. Kapitlen spänner över flera ämnen med koppling till bygden. Sture Hanson, professor emeritus i ekologi, skriver om vad som påverkat fisken och fisket i konkurrensen mellan människa, säl och skarv. Och Ditte Lindström, målade skribent, berättar hur hon som ung flicka fick uppdraget att köra ut posten i Refsnäs och med båt till öarna Tjockö och Fejan. Utrustningen på turerna bestod av post-

mössan och en stor väskan med all post. Den unga Ditte fick också en batong(!) att försvara sig med av Post-Gustav och han lärde henne att navigera bland grynnorna. Rospiggen 2020 innehåller mycket

mer intressant att läsa för den som gillar livet till sjöss. / ROINE KARLSSON

TITEL: Rospiggen 2020

UTGIVARE: Roslagens Sjöfartsmminnesförening

ANTAL SIDOR: 144

BESTÄLL: info@sjofartsmuseet.se

Roslagens natur på nätet

»Vårt att se i Roslagens natur – tillgängligt för alla« är ett projekt där delar av en naturguidebok* om Roslagen har digitaliserats. På www.vartattise.se kan man klicka på en karta och få upp intressant information om platsen. Tjänsten är anpassad till moderna mobiltelefoner. Hemsidan utvecklas kontinuerligt med fler naturområden. I skrivande stund finns 27 stycken platser med.

Fotnot: Boken »Vårt att se i Roslagens natur« gavs ut 1992 och är sedan länge slutsåld, men kan finnas på något antikvariat.

HYR UT DIN STUGA MED OSS

Tryggt – Enkelt – Betalning i förskott
– Skattefritt upp till 50 000:-

stuga@stugsommar.se
www.stugsommar.se
020-625 625

Stugsommar.se
HYR I HELA SVERIGE

Vi kör i vått och torrt!

- Lastbåt med kran för frakt av gods
- Leverans av grus och jord i storsäck
- Utläggning av bojar och flytbryggor
- Bärning och bogsering
- Hämtning av bygg- och grovsopor
- Mark- och schaktarbete

SKÄRGÅRDS

TJÄNSTER

YXLAN AB

070-537 9019 www.skargardstjanst.eu

**SVINNINGE
MARINA**

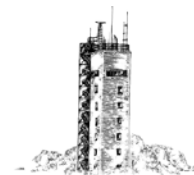
SPECIALITET:

Båtupptagning – segelbåtar med masten på – för bottenvätt, inspektion eller reparation. "Drive in" eller beställ tid.

SERVICE:

Motorer, propellrar och försäkringsskador.

Beställning av upptagning och information om båtplatser
Tel: 08-540 631 55 • Fax: 08-540 273 50
www.svinningemarina.se

LOTSTORNET

LOGI & RESTAURANG SVEDTILJAS

LANDSORT - SVERIGES ÄLDSTA FYR - VACKER
NATUR - LOGI - RESTAURANG - KALLA KRIGET

www.g-mo.se - info@g-mo.se - 070 219 90 90
eller följ oss på Facebook - Instagram

Trosa »Världens ände«

Trosa är känt som stad sedan 1300-talet och är därmed en av Sveriges äldsta städer. Eftersom landskapet runt ån är flackt, har landhöjningen resulterat i att havet dragit sig tillbaka och landarealen ökat. Staden låg från början cirka en halv mil inåt landet fram till slutet på 1500-talet. Redan i början av 1400-talet var Trosa en betydande handelsplats och stadsprivilegium erhöles år 1610 på den plats Trosa ligger idag.

Välkommen!

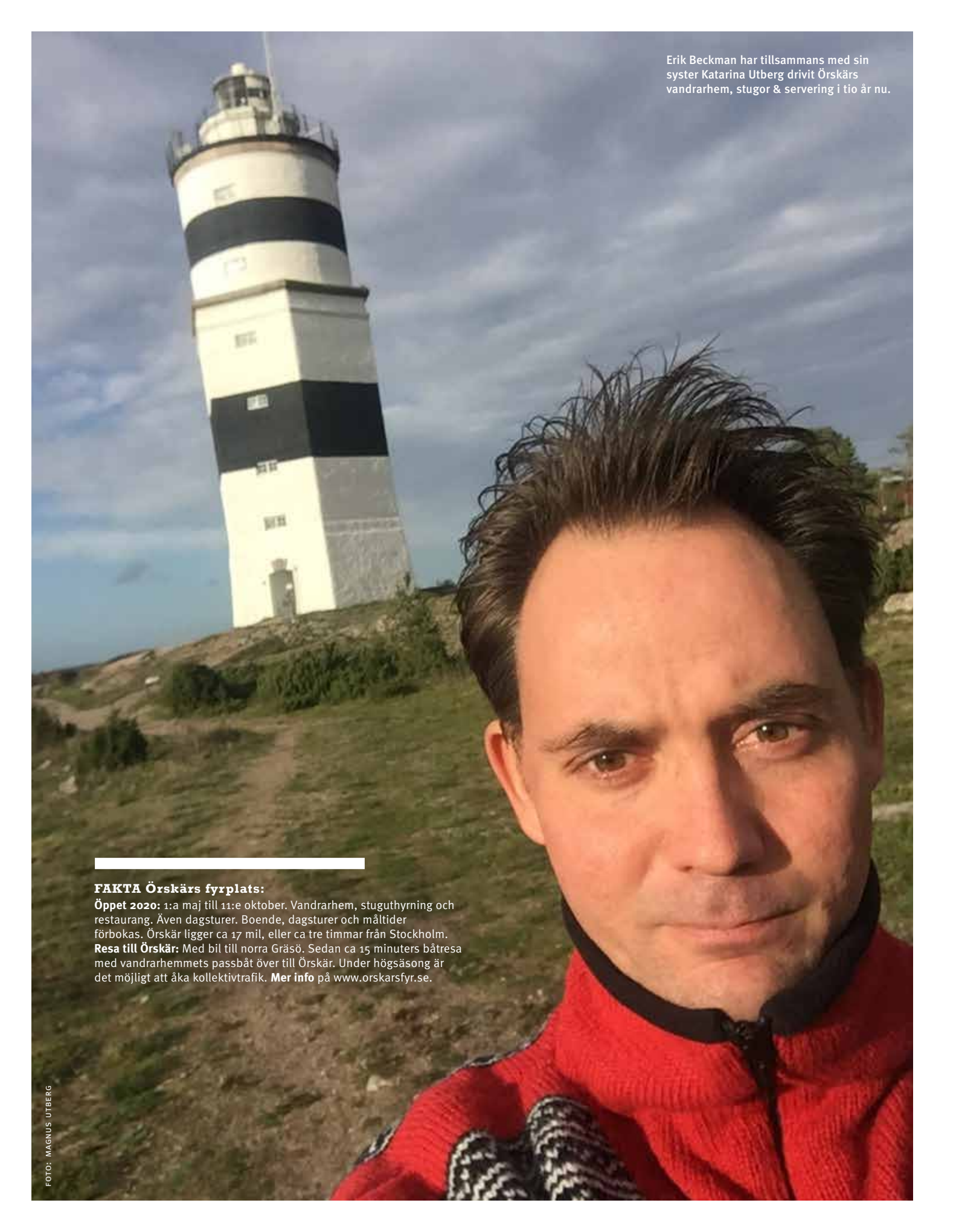
- Fontäner, vattenkonst
- * Trädgårdsfigurer, skulpturer
- * Marina tavlor, modellskepp
- * Handmålade blommor på glas
- * Fatunderlägg med fyrar målade på sjökört där de står
- * Blomsterdekorerad keramik
- * Odlade pärlor

Ateljé Lilla Paradiset
Östra Långgatan 21
61930 Trosa
Tel. 0156-13753
www.lillaparadiset.com

Ett anrikt bageri

Välkommen och fika i den gamla fina konditormiljön med anor från 1800-talet. Eller ute i Punchparken intill bageriet.

Västra Långg. 27, Trosa
Mån-fre 07.30-18
lör-sön 9.30-16
0156-123 94

A man with dark hair, wearing a red sweater, is in the foreground, looking towards the camera. In the background, the Örskär lighthouse stands on a grassy hill under a cloudy sky. The lighthouse is white with black horizontal stripes and a glass-enclosed lantern room at the top.

Erik Beckman har tillsammans med sin syster Katarina Utberg drivit Örskärs vandrarhem, stugor & servering i tio år nu.

FAKTA Örskärs fyrplats:

Öppet 2020: 1:a maj till 11:e oktober. Vandrarhem, stuguthyrning och restaurang. Även dagsturer. Boende, dagsturer och måltider förbokas. Örskär ligger ca 17 mil, eller ca tre timmar från Stockholm.

Resa till Örskär: Med bil till norra Gräsö. Sedan ca 15 minuters båtresa med vandrarhemmets passbåt över till Örskär. Under högsäsong är det möjligt att åka kollektivtrafik. **Mer info** på www.orskarsfyr.se.

Syskonen som driver Örskärs fyr

Syskonparet Erik Beckman och Katarina Utberg förbereder sig att ta emot besökare på fyrplatsen Örskär, Stockholms skärgårds nordligaste utpost. Inför Valborg öppnar man och de första inbokade gästerna hämtas vid bryggan på Gräsö med egna båten »Vidar«.

TEXT: Misse Ljungström

Det är tionde säsongen Katarina och Erik med sitt familjeföretag driver såväl vandrarhemmet, restaurangen som de omtyckta fyrvisningarna.

Erik har en bakgrund från miljörörelsen och som egenföretagare, men bytte namn och inriktning på sitt företag och arbetar numera mer eller mindre året runt med Örskär, under vinterhalvåret mestadels med administrationen. Katarina som bor i Alunda nära Östhammar, jobbar som resurslärare under vinterhalvåret.

– Vi bor själva här hela säsongen och vi erbjuder ett helhetspaket som bokas hos oss direkt via e-post eller telefon. Vi värdesätter personlig kontakt med alla som bokar. Dagsgästerna blir hämtade med båt, får lunch, fyrvisning och flera sköna timmar på ön innan det är dags att resa hem igen, berättar Katarina.

Sexkantig fyr utan trappa

Carl Härlemans sexkantiga fyr på Örskär stod färdig 1740 och räknas som ett av landets vackraste fyrtorner. Det är också landets enda fyr utan trappor! Istället leder en spiralformad tegelgång, en så kallad snäckgång upp till lanterninen. Skälet var att det skulle vara enklare att frakta upp bränsle till fyrens lyktor. Man slapp bära upp olje- eller fotogenfaten och kunde rulla upp dem istället. Sedan 1935 är fyren statligt byggnadsminne och 1967 blev fyrplatsen naturreservat, som ägs och förvaltas av Skärgårdsstiftelsen.

Katarina och Erik tillbringade sina barndomssomrar i familjens stuga på

Örskär och är väl förtrogna med ön. När det förra värdparet Per Mattsson och Siv Öhlund slutade på Örskär för tio år sedan utlystes erbjudandet att ta hand om fyren och fyrplatsen. Erik och Katarina befarade att verksamheten skulle försvinna, då ingen verkade vilja ta över och det var då Erik tänkte att det skulle vara ett arbete som passade dem, eftersom de är naturintresserade och alltid har trivts på Örskär. Katarina nappade direkt och båda kände att det var en rolig utmaning.

– Vi kände väl till förhållandena här och hade idéer om hur vi skulle kunna jobba. Vi har också fördelen av att ha stor hjälp av våra familjer, som ju också bor här, säger Katarina.

Lunch varje dag utom måndag

Och det krävs många personer för att hålla igång fyrplatsens verksamheter. Örskärs fyr är en visningsfyr, som har öppet varje dag utom måndagar under

säsong. Så är det också vandrarhemmet och restaurangen som behöver personal.

– Det är många delar att hålla reda på, säger Erik och berättar att det tog några år innan de hittade ett bra koncept

för restaurangen, med luncher varje dag utom måndagar och middagsöppet med pubkväll två dagar i veckan. Fullständiga alkoholorättigheter har man haft de senaste sju åren och Erik som är den matintresserade, bygger ut menyn, hittar på variationer och kompletterar med såser. Måndagarna då det är stängt, går åt till att åka in till fastlandet och handla. För det som

Katarina och Edvin Utberg.

skiljer verksamheter på öar från dem på fastlandet är ju just svårigheterna att få hem varor till ön.

Nu hoppas Katarina och Erik på en riktigt bra sommar med många gäster och båda säger de att den globala uppvärmningen och hotet mot klimatet borde locka fler människor att stanna i Sverige och utforska vad hemmalandet har att erbjuda under sommaren. 🐦

»Vi bor själva här hela säsongen och vi erbjuder ett helhetspaket. Vi värdesätter personlig kontakt med alla som bokar.«

»Vi några stycken kulturintresserade har dragit svärdet ur skidan och krigar för allt vi är värda. Sossepamparna i stadfullmäktige tycks vilja riva gårdarna för att göra en bilparkering av tomten som ligger mitt för Stadshotellet. De vill alltså offra stans tjugigaste bebyggelse för nånting i högsta grad oskönt.«

Ett brev från Roslagen

Vi har nöjet att få publicera olika kapitel ur Evert Wallerts bok »Brev från Roslagen« med krönikor som skrevs till tidningen Åland under 25 års tid. Det här »brevet« handlar om hans fasa över att anrika hus riskerade att rivas och ståtliga träd huggas ner. **TEXT: Evert Wallert FOTO: Roine Karlsson**

Våren. Lv 3. Wallinska gårdarna. När byns vårdträd var nära att spolieras.

En solig dag i början av mars började jag skrapa motorbåten. Visserligen var det snö på marken, men bara fläckar här och var med kraftigt utvecklade blåsippstånd tycktes tyda på att våren kom med stormsteg.

Bybor som hörde mitt ihärdiga gnisslande lockades nedåt stranden, och jag tror att de fick våren i sig vid dessa stimulerande oljud. Alla utom min särskilde favorit fd djupvattenseglaren Ludvig Söderman som kärvt sa: »Slut' opp ... det ä för kallt!«.

Men varför skulle jag göra det, när här var så väldigt skönt vid stranden i lä av vår långa sjöstuga ... och hela 7 grader i solen! Höll på med fördäcket och fått det ganska rent och bra. Oljade det omedelbart och träet sög begärligt åt sig. Fortsatte med skarndäck men kände att temperaturen sjönk mer och mer, när solen gick i moln. Norrhimlen mörknade.

Hela natten dröjde det innan snön började falla. Sen snöade det dag efter dag, visserligen inte så ymnigt men temperaturen är sådan att snötäcket ligger kvar. Emellertid spår jag gamle optimist att tövädret kommer ganska snart med porlande tussilagogula diken.

Näst vårens intåg är väl Lv 3-regemen-

tets* ankomst aprils stora händelse i Roslagen. Nu får de goda täljeborna prova på hur det är att ständigt froteras med människor i uniform. Skall idyllen få sig en knäck? Hur blir det att mot kvällen se militärer i varje gathörn? Kafé- och biografägarna gnuggar händerna av belåtenhet, men skattebetalarna undrar om inte staden varit alltför generös i sina åtaganden. T ex den oerhört kostsamma vattenfrågan som förorsakat en omfattande omläggning av ledningsnätet. Anskaffande av bostadslägenheter för officerare och underofficerare. Många tror dock att Norrtälje går blomstrande tider till mötes och att staden inom ett par decennier skall vara uppe i dubbla folkmängden. För egen del finner jag någonting positivt i att med ett sådant kraftigt tillskott av manlighet kanske norrtäljeflockorna kommer att längta mindre till storstaden och bli kvar hemmavid.

Samtidigt som denna militarisering av norrtäljeidyllen äger rum går diskussionens vågor heta beträffande en kulturhistoriskt intressant fastighet, nämligen trivsamt faluröda Wallinska gårdarna som vänder sina ädelt formade gavlar mot Lilla torget och ligger där som en glad fanfar ur det förgångna. Vi några stycken kulturintresserade har dragit svärdet ur skidan och krigar för allt vi är värda. Sossepamparna

Författaren Evert Wallert (1898-1989) har gett ut ett stort antal böcker om skärgård. Han föddes i Dalsland och bosatte sig senare för gott i den lilla kustbyn Refsnäs på Rådmanö. Hans bok »Brev från Roslagen« kom ut 1973 och innehåller ett urval av de 300 krönikor han skrev under 25 års tid till tidningen Åland. Evert ömmade starkt för skärgården och beskrev en omvälvande period när »nya moderna tider« stundade och det »forttida« sjönk i värde. Varmt tack till Ditte Lindström, Everts styvdotter, som har gett MagasinSkärgård tillåtelse att publicera Everts texter.

Fotnot: Luftvärnsregemente 3 (Lv 3) låg i Norrtälje (nuvarande Campus Roslagen) från 1941 tills nedläggningen år 2000.

FOTO: ROINE KARLSSON

Värnplikliga på luftvärnsregementet
Lv3 i Norrtälje december 1975.

i stadfullmäktige tycks vilja riva gårdarna för att göra en bilparkering av tomten som ligger mitt för Stadshotellet. De vill alltså offra stans tjugigaste bebyggelse för nånting i högsta grad oskönt. Kallar gårdarna »rättbon« och önskar dem bort för att få ljus och luft (bensingas?). Men faktum är att de gamla gårdarna kan göras lika hygiensika som vilken annan fastighet som helst. Problemet är en kulturfråga. Ärendet skall sanrt avgöras. Man kan befara det värsta.

Även här på landet, ja till och med i min lilla by, händer det att vi får ta ställning till estetiska problem. En rad nickande sjöbodnar med vackert patinerade dörrar ger trivsel åt hamnen och brukar locka sommargästande konstnärer att plocka fram sina skissböcker. Särskilt en av bodarna är mycket förfallen och saken påtalades inför årets tjugondagsråd till den verkan det hava kan på vederbörande bodägare. En annan gång var det jag som ingrep för att rädda en urgammal jätteal på byns allmänning ovanför ångbåtsbryggan som genom åren blivit

»För egen del finner jag någonting positivt i att med ett sådant kraftigt tillskott av manlighet kanske norrtäljeflockorna kommer att längta mindre till storstaden och bli kvar hemmavid.«

något av ett vådräd för Refsnäs. Nu hade någon föreslagit att man för rustning av byns huvudväg skulle ta fyllning på nämnda allmänning, och redan hade flera lass blivit bortförda så att en del av rotsystemet till den ståtliga alen kommit i dagen, då jag lyckades stoppa tilltaget.

Denna vägfyllning har för övrigt sin egen historia. Det var ingen tillfällighet att man valde den här platsen. Hit släpades en gång sandsten uppifrån de olika skogsskiftena – härligt röd sten som först grovhöggs och sedan skeppades in till Stockholm, där den kom till användning i flera monumentalbyggen, bl a Nordiska

museet. Vid huggningen, »pickandet« uppstod ju mycket skrot och skärvor. Det var just detta hopade spill man ville använda till väglagning, därmed spolierande inte bara hamnplanen utan kanske också det stora mäktiga trädet, i vars krona det brusar av byhistoria – väl icke så långt tillbaka som när ryssarna 1719 brände ned all bebyggelse, men säkert ända till tredje Gustavs dagar då så mycken glans låg över svenska hovet, samtidigt som denna lilla kustbys bebyggare framsläpade sitt liv i största fattigdom endast 11 mil från huvudstaden.

– April 1952

Välkommen till Rådmansö

Till halvön Rådmansö som ligger öster om Norrtälje går E18 hela vägen till Kapellskärs hamn, där färjor dagligen kör rutten till Åland, Finland och Estland. Till Rådmansö hör en stor del skärgård med kända fyrplatser som Söderarm, Tjärven och Svenska Högarna. Före 1951 var Rådmansö landets största skärgårdskommun. Taxibåtar går från fiskebyn Refsnäs samt Östernäs på södra sidan. Sommartid trafikeras ibland Gräddö brygga. Bland annat den anrika ångbåten Blidösund. Runtom i skärgården finns ryssugnar, hållristningar och labrynter. I Riddersholm står en vacker väderkvarn. Likaså på ön Lidö, ett stenkast från Rådmansö. Den ovanliga Mnemosynefjärilen kan skådas. I Kapellskär står ett minneskors över färjekatastrofen med Estonia. På platsen finns även en hållristning från 1752, då kung Adolf Fredrik och hans manskap väntade på bättre sjöväder. Här växer också »ryssgräset«, en kvarleva från rysshärjningarna.

Trevis
Måleri AB

070-403 31 03
070-722 01 15
www.trevismaleri.se

Fritidsbyn
Kapellskäret

Vandrarhus STF
Camping SCR
Gästhamn
www.fritidsbyn.se
Tel 0708-800 838

GRÄDDÖ
ELINSTALLATIONER AB

0709-556 636
www.graddoel.se

FRÖTUNA TAXI & BUSS AB
Vår hör dig lungt och säkert

ABONNERING AV BUSSAR
Telefon 0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

DIN BYGGHANDEL!
RäfsnäsSåg AB

0176-402 65 www.rafnassag.se

BOLIST

ZUMBA!
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD

move
CATARINA HAGSTRAND ZUMBA fitness

www.movecatarina.se

Present & Gårdsbutik
BREVIKS LOGEN

brevikslogen@tele2.se
0701-471 549, 0176-428 06

GRÄDDÖ BYGG
& SNICKERI AB

TOTALENTREPRENÖR

Mattias Anders
070-723 41 20 070-723 41 21

www.graddobygg.se

Lidö
VÅRDSHUS
0176-404 99
www.lidovardshus.se

Välkommen
GRÄDDÖ SALONGEN AB

Ingela Wickman
Boka tid (i mån av tid drop in)
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com
Mitt emot ICA i Gräddö

Sammanslag Pizzeria

Viltsafari Delikatessbutik Café
Matservering Minigolf Femkamp
Stugor Musikevenemang
Öppet året runt! www.samstorp.se

kajak & uteliv

0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

ICA Gräddö **QSTAR**
Skärgårdshandel
Välorterad ICA-butik
Tel: 0176-400 12

ATG, Svenska Spel och DVD-uthyrning
Ombud för Posten och Systembolaget

Pizzeria GRÄDDÖ
KEBAB SALLAD GRILL PASTA

Lunch 89:--
(10-14) Ingår salladsbuffé, dryck, bröd, kaffe.
Fullständiga rättigheter **0176-400 11**
Öppet må-to 10-20, fr-lö 10-21, sö 10-20

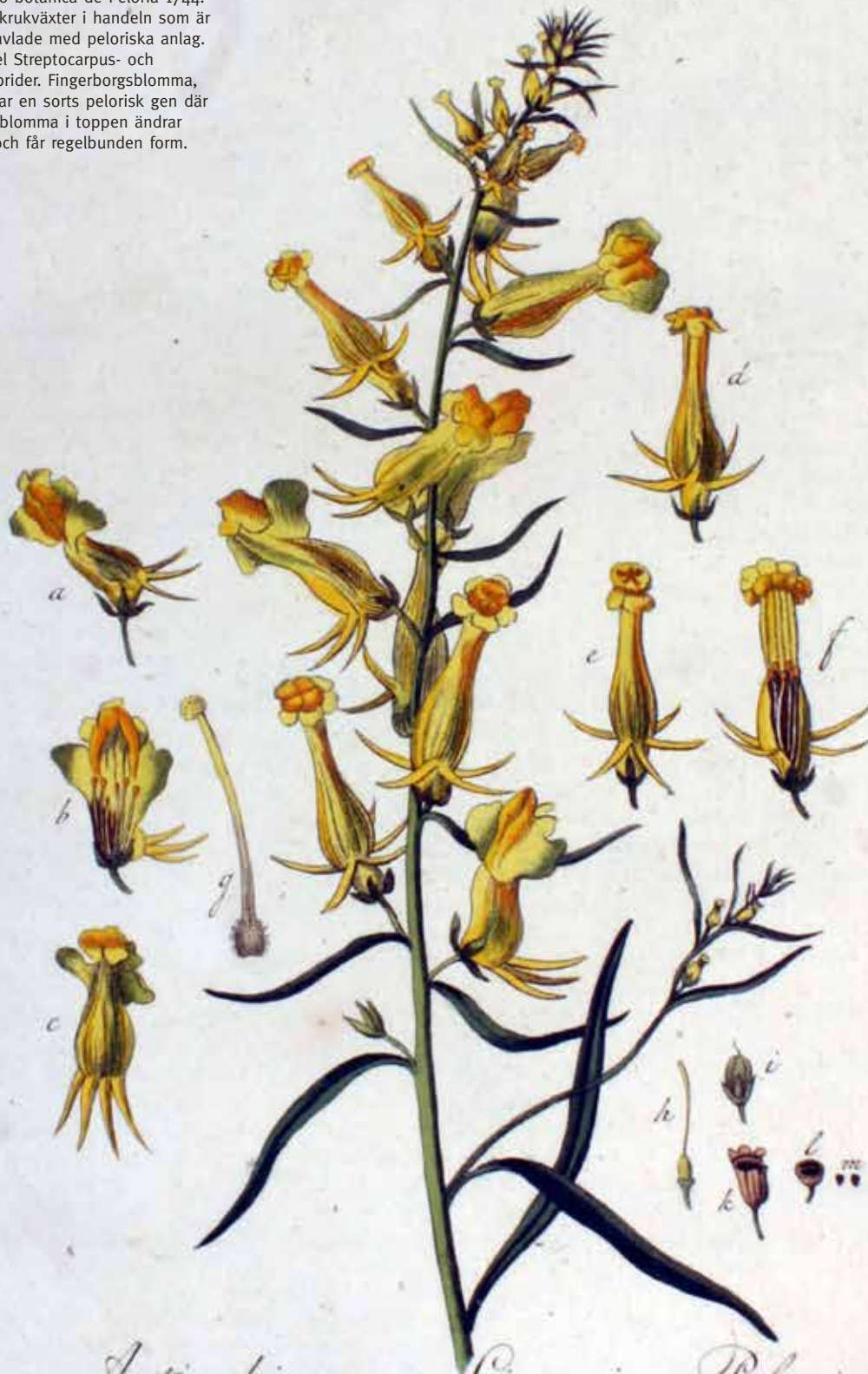

Mauds HEMSLÖJD

Refsnäs 0176-403 92 eller 070-547 19 56
Ring för öppettider.

FAKTA Peloria

Carl von Linné skrev om fenomenet med den missbildade gulsporren i *Dissertatio botanica de Peloria* 1744. Idag finns krukväxter i handeln som är medvetet avlade med peloriska anlag. Till exempel *Streptocarpus*- och *Gloxinia*hybrider. Fingerborgsblomma, *Digitalis*, har en sorts pelorisk gen där endast en blomma i toppen ändrar utseende och får regelbunden form.

Antirrhinum Linaria; Peloria. 1777.

Peloria – monstret från Roslagen

1742 hittade en Uppsalastudent en missbildad gulsporre på Södra Gåsskäret utanför Ljusterö. Den underliga växten som inte kunde föröka sig chockerade blomexperten Linné, som döpte den till Peloria. **TEXT: Josefin Ekberg**

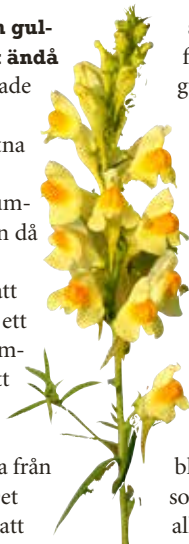
Den gula blomman var lik en gulsporre, *Linaria Vulgaris*, fast ändå inte. Istället för fyra ståndare hade den fem lika långa som tillsammans med pistillen var inneslutna av kronbladen, vilket gjorde att den inte kunde pollineras av humlor och sätta frö. Hur kunde den då föröka sig och finnas till?

Carl von Linné trodde först att den strutformade blomman var ett skämt. Att någon kanske hade limmat fast exotiska blomblad på ett herbarieark med blad av gulsporre. Tankarna svävade också iväg till att växten kunde komma från Japan eller Godahoppsudden. Det som förbryllade Linné mest var att blomman omöjligt kunde föröka sig.

»Icke en mindre vidunderlighet än om en ko födde en kalv med varghufvud« sa han och döpte blomman till »Peloria« som betyder vidunder. Arten placerades i klassen »Pentandria«, samma som för potatis, gullviva och ljusterö. Och inte hos »Didynamia« där gulsporgen finns samt närbesläktade lejongap, fingerborgsblomma och veronika. Linné var ändå övertygad om att blomman måste vara nära besläktad med gulsporre. Nu vet vi att Peloria är en muterad gulsporre som bär på ett ärftligt fel med en avstängd gen.

Nära att slå Darwin

Att Peloria och Gulsporre hamnade i olika släkter berodde på deras sexualsystem. Det förbryllande Linné hur två så lika blommor kunde hamna i så vitt

skilda klasser. Hans syn på växter färgades av hans religiösa tro, att en gudomlig makt har skapat alla arter i tidernas begynnelse. Men den muterade blomman skakade om hans åsikter och fick honom att tvivla på sin uppfattning. Tydde Pelorian på att nya arter kunde uppstå vid senare tillfällen? Somliga menar att Linné var »evolutionsteorin« på spåren redan då, mer än hundra år innan Charles Darwin la fram kunskapen.

När Linné skrev en avhandling om Pelorian och dess uppkomst blev han varnad av religiösa kretsar som blev djupt oroade av tanken att allt i naturen inte har skapats av Gud. Linnés vän Johan Browallius som var professor i teologi avrådde honom att fortsätta undersöka artbildningen av Peloria. Trots censurhoten spreds Linnés tro att nya växtarter kan bildas via hybridisering. Blomman som först väckte hans intresse och huvudbry ville han till slut aldrig mer nämna.

Ärftlig gen

Var kan vi hitta Linnés monster idag? De ursprungliga peloriska blommorna på Södra Gåsskäret har tynat bort för länge

sedan. Forskare som undersökte ön 1903 fann inte ett enda exemplar. Och vid en inventering 2005 fann man bara vanliga gulsporrar. Men 1952 hittade en botanist flera stycken Peloria på en grannö. De finns inte heller kvar på platsen längre. Resultaten stämmer väl överens med att Pelorian i sig inte klarar att pollineras och fröa av sig och därmed återuppstå.

Det är till synes normal gulsporre som bär på den avvikande genen som gör att Pelorian kan återuppstå i naturen. Cirka tio procent av gulsporre anses bära på den ovanliga genen. Forskare har på senare tid hittat tre nya områden med peloria i närheten av Uppsala, men inget enda exemplar på tidigare rapporterade lokaler. Det tycks som om de rara blommorna poppar upp på olika platser för att sedan försvinna och dyka upp annorstädes, bland bestånd av helt ordinära gulsporrar. *Hör gärna av dig till oss om du händersevis råkar hitta någon Peloria.* 🐦

KURIOSA: Enligt Linné används gulsporre blandat med mjölk för att döda flugor och därför kallas blomman på sina håll för »flugblomster«.

LÄSTIPS: Emil Nilsson skrev den intressanta uppsatsen »Blomman som kunde gjort Linné till Darwin« som publicerades i tidningen Forskning & Framsteg nr 1–2007.

»Hans syn på växter färgades av hans religiösa tro, att en gudomlig makt har skapat alla arter i tidernas begynnelse.«

W

Trädgårdsbåt till Möja och Svartlöga

I vår åker företaget Iriso Trädgård AB ut i skärgården med sin »trädgårdsbåt«. Ombord finns minst två välutbildade trädgårdsmästare som kan ge råd och hjälp, samt ett mindre trädgårdsbibliotek. Det kommer även att finnas olika trädgårdsredskap av hög kvalitet som kan förbeställas. Trädgårdsbåten kommer till Möja Kyrkviken den 9 maj och Svartlögas gästbrygga den 30 maj. I skrivande stund är inte datumet för Rödlöga spikat än. Mer info finns på www.irisro.se

FOTO: IRISRO

Boktips
Livet på
Smådalarö

Skärgårdsliv på 1800-talet

Följ med till det tidiga 1800-talets bonde- och näringsliv på Smådalarö i den södra delen av Stockholms skärgård. Utgångspunkten är korta, dagliga notiser i en arbetsjournal som Anders Berg skrev under nära 20 år. Vi får även möta ett stort persongalleri från hög till låg och ges inblickar i den

tidens levnadsförhållanden samt yrkes- och sällskapsliv. Boken är rikt illustrerad med bilder, kartor och fotografier med nära anknytning till innehållet. Ett riktigt praktverk med mycket och detaljerad historia. Författarna Tommy Hedenström och Anders Bengtsson har gjort ett

gediget arbete med att bevara all fakta och göra den lättillgänglig till oss och kommande generationer långt in i framtiden.

TITEL: En skärgårdsbondes dagbok. Smådalarö Gärd 1815-1834
FÖRFATTARE: Tommy Hedenström, Anders Bengtsson
FÖRLAG: Skärgårdsbonden
ANTAL SIDOR: 245 **CIRKAPRIS:** 310 kr
ISBN: 978-91-88949-85-1

Josefin blev årets Freija

Den 9 mars fick Josefin Ekberg, ägare till MagasinSkärgård ta emot utmärkelsen Årets Freija av den kvinnliga företagareföreningen Freija. Hon förärdades med diplom, blommor och ett vackert smycke. Motiveringen lyder »Med vetgirighet och stort kunnande som grund letar Josefin ständigt upp nya, intressanta personer och platser runt om i hela Roslagen till sitt MagasinSkärgård. Tillsammans med sina medarbetare väcker hon i ord och bild nyfikenhet hos såväl turister som rospiggas. Den känsla Josefin förmedlar av Roslagen är den känsla många gäster tar med sig hem«. FOTO: HELEN SANDBERG

FEJAN CANVAS HOTEL

www.fejanoutdoor.se

ARHOLMA NORD

0176 560 40 | info@arholmanord.se | www.arholmanord.se

VI HAR HAVET SOM VÅR NÄRMSTA GRANNE

BOENDE | ÄVENTYR | RESTAURANG | BATTERI ARHOLMA

MATTSSON & THOLÉN

BYGGER AB

- Totalentreprenör på fastland & öprojekt
- All slags om-, ny- & tillbyggnader
- Utför öjobb med egen båt & transporter

Magnus 0733 11 99 91
Tomas 0703 77 02 75
info@mtbygger.se
www.mtbygger.se
Följ oss på Facebook & Instagram

JANSSONS MARKISER

Allt i solskydd

**Markiser • Persienner
Rullgardiner**

Kontakta oss gärna för gratis måttagning!
Vi har flyttat till Esplanaden 14, 761 45 Norrtälje
Tel 0176-177 95, E-post info@janssonsmarkiser.com
www.janssonsmarkiser.com

Roslagsknopen
Finns i flera storlekar
med eller utan
briljant

GULDSMEDERNA

 Följ oss gärna på: [instagram@guldsmederna](https://www.instagram.com/guldsmederna)
Posthusgatan 6 · 761 24 Norrtälje · Tel. 0176 156 56

Norrtälje »Roslagens huvudstad«

Namnet Norrtälje skrevs 1298 in Telgium samt 1409 Norra Tælgha. Detta har i doktrinen ansetts stå för ett med tälja besläktat namn på inbyggare: »deras som bor vid inskränningen«, med vilket avses »vid den långa viken«. Mitt igenom staden flyter Norrtäljeån. I hamnen ligger ångbåten S/S Norrtälje sedan 28 juli 1968. Båten levererades år 1900 och har trafikerat ett flertal sträckor bland annat till Åland. Idag är ångbåten en restaurang.

Visste du att Pensionat Granparken, Hotell Roslagen och Lilla Torget har varit inspelningsplatser för filmen »Ha ett underbart liv«?

SVERIGES NATURLIGASTE FRISKVÅRDSPOJEKT

Enkelt sätt att få motion
Upptäck nya och vackra platser
www.orientering.se/hittaut/norrtalje

**hittaut
norrtälje**

Information om Hittaut Norrtälje
Du letar checkpoints i din omgivning.
Registrera dem och ha chans att vinna fina priser. Allt är gratis. Pågår april-oktober.
Info: www.orientering.se/hittaut/norrtalje
Mail: norrtalje@hittaut.nu

BARNVAGN GRATIS entré*
VETERANTRAKTORER GRATIS
VETERANBILAR GRATIS

Lörd 15 aug 2020 kl 11-16
Veterantraktorns Dag på Färsna gård
Program hela dagen
Höskörd, traktorpulling, servering mm
***barnvagn med barn + en vuxen = gratis**
www.veterantraktorklubben.nu

**Contura
556T**
Täljstenskamin
27 900 kr
exkl. tillbehör

Contura

A+

elda

Eldabutiken Norrtälje
Söderlinds Vedspisar

Storstensvägen 6 | tel. 0176-142 00
norrtalje@eldabutiken.se
Öppet: Mån-Tor 10-18 Fre 10-17 Lör 11-14

NAMN: Lotta Ljungberg **ÅLDER:** 55 år
BOR: På Ingmarsö **ÄTER:** Mat **DRICKER:** Ja
LÄSER: Mycket skönlitteratur
JOBBAR: Hos Wetaplast sedan 1994

Lotta Ljungberg blev kär som tonåring och flyttade till Ingmarsö. Hon rotade sig på ön och bor kvar än. Snart 40 år senare.

Lotta brinner för Lurkan på Ingmarsö

Förbjuden tonårsförälskelse och saltstänkta somrar på sjön trollband fastlandsbon Lotta Ljungberg vid livet i skärgården. 1984 flyttade hon ut till kärleken, Peter Ljungberg och blev Ingmarsöbo för gott. Samtidigt uppstod ett nytt förhållande, det mellan Lotta och föreningslivet på ön. **TEXT O FOTO: Lisa Berlin**

Det var om somrarna på sjön som Lotta från Sorunda i Nynäshamn fick syn på skärgårdsbon Peter. Han var 18 år och Lotta bara 15.

– Peter sa att vi måste vänta med att ses tills jag var 18, säger Lotta och himlar med ögonen.

Artonårsdagen kom och kärleken fanns kvar. Efter ett års pendlande mellan Nynäshamn och Ingmarsö blev Lotta öbo och nu har makarna tre barn, fyra barnbarn, ett företag och, inte minst Lotta, ett stort engagemang i föreningslivet, främst i bygdegården Lurkan. Hon har suttit i styrelsen i 30 år varav fem år som ordförande. För ett tiotal år sedan var hon även med och startade upp skärgårdens företagarförening, där hon jobbade aktivt i fem år och i öns byalag har hon varit styrelsemedlem i 20 år.

– Jag är engagerad i det mesta men det jag har brunnit lite extra för är Lurkan.

I mer än halva sitt liv har hon tillsammans med andra styrelsemedlemmar som kommit och gått, planerat och genomfört mängder av tillställningar på bygdegården. Allt från barn- och ungdomsverksamhet till avantgardistisk

performance har fått ta plats på scen. Ingmarsödagen och pubarna under höst- och vårsäsong har varit viktiga för öns kulturliv och sammanhållning.

– Vi börjar i januari med planeringen för Ingmarsödagen och ansökningar för året, banden måste bokas och menyer och utställare behöver spikas. Utöver Ingmarsödagen har vi elva tillställningar till varje år; filmvisning eller pub med liveband exempelvis. Inför varje tillställning ska vi i styrelsen planera, boka, beställa, laga mat och städa dagen efter. I slutet av året är man helt slut. Jag har tyckt att det är kul även om det kan vara jätte jättetungt, säger Lotta.

– Det ideella arbetet betalar sig med glädje och underhållning i stället för med pengar, berättar Lotta.

– Jag säger alltid att jag inte är någon föreningsmänniska, men om man vill att det ska hända något kan man inte bara sitta hemma vid köksbordet.

Hur hade kultur- och föreningslivet sett ut här om inte du funnits?

– Då hade någon annan gjort det, det är jag övertygad om. Om jag tar ett steg tillbaka kommer någon annan och gör jobbet. Så det är väl det jag behöver göra för att lyckas sluta någon gång.

Men än så länge är banden starka och Lurkan finns jämnt och ständigt i Lottas tankar.

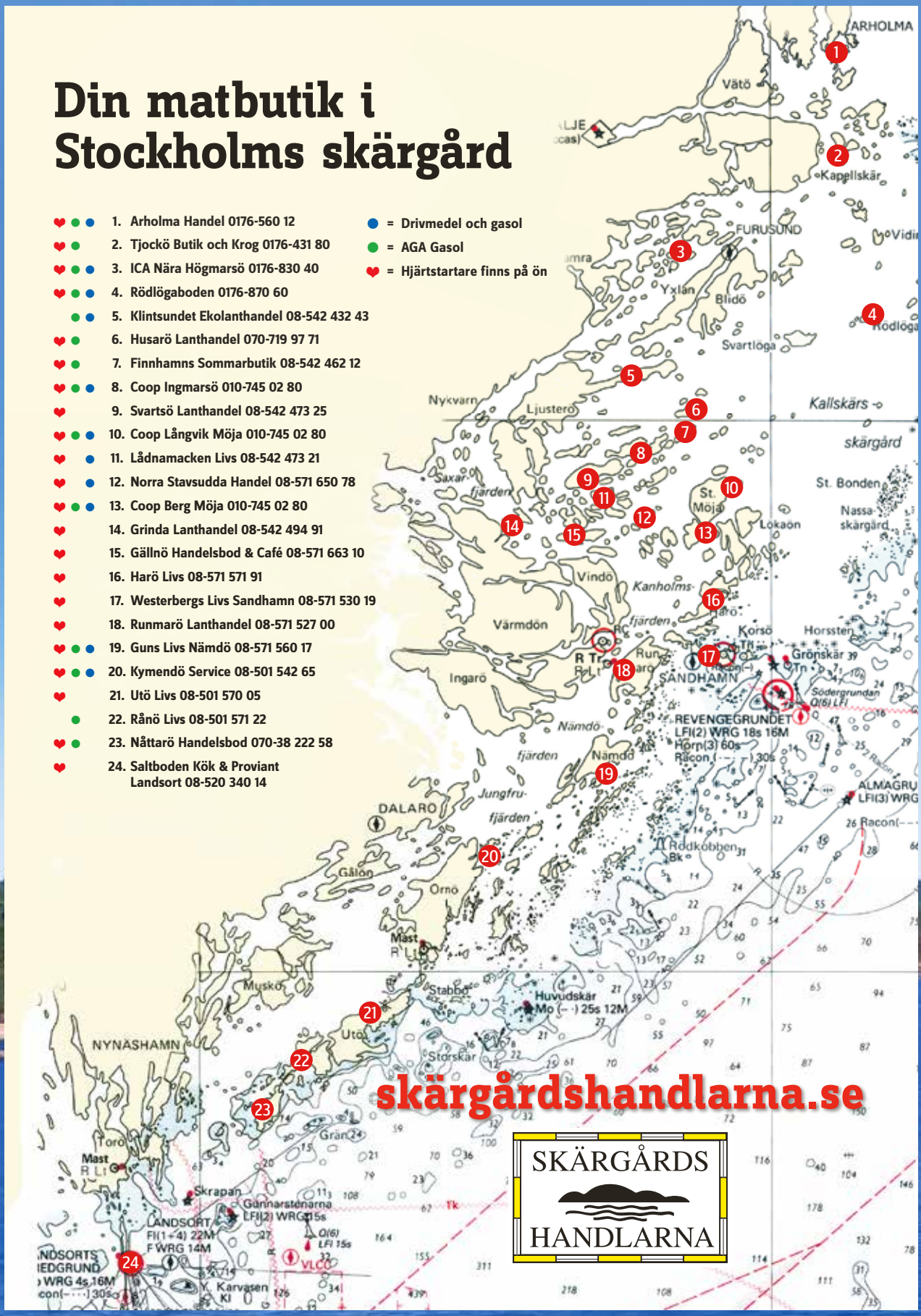
– Lurkan går inte att koppla bort, helt plötsligt tänker man, oj, det blev minusgrader, är vattnet på uppe på Lurkan? Det är väl lite som en relation som inte vill ta slut. 🐦

»Jag säger alltid att jag inte är någon föreningsmänniska, men om man vill att det ska hända något kan man inte bara sitta hemma vid köksbordet.«

Din matbutik i Stockholms skärgård

- ♥ ● ● 1. Arholma Handel 0176-560 12 ● = Drivmedel och gasol
- ♥ ● ● 2. Tjockö Butik och Krog 0176-431 80 ● = AGA Gasol
- ♥ ● ● 3. ICA Nära Högmarsö 0176-830 40 ♥ = Hjärtstartare finns på ön
- ♥ ● ● 4. Rödlögaboden 0176-870 60
- ● ● 5. Klintsundet Ekolanthandel 08-542 432 43
- ♥ ● ● 6. Husarö Lanthandel 070-719 97 71
- ♥ ● ● 7. Finnhamns Sommarbutik 08-542 462 12
- ♥ ● ● 8. Coop Ingmarsö 010-745 02 80
- ♥ ● ● 9. Svartsö Lanthandel 08-542 473 25
- ♥ ● ● 10. Coop Långvik Möja 010-745 02 80
- ♥ ● ● 11. Lådnamacken Livs 08-542 473 21
- ♥ ● ● 12. Norra Stavsudda Handel 08-571 650 78
- ♥ ● ● 13. Coop Berg Möja 010-745 02 80
- ♥ ● ● 14. Grinda Lanthandel 08-542 494 91
- ♥ ● ● 15. Gällnö Handelsbod & Café 08-571 663 10
- ♥ ● ● 16. Harö Livs 08-571 571 91
- ♥ ● ● 17. Westerbergs Livs Sandhamn 08-571 530 19
- ♥ ● ● 18. Runmarö Lanthandel 08-571 527 00
- ♥ ● ● 19. Guns Livs Nämndö 08-571 560 17
- ♥ ● ● 20. Kymendö Service 08-501 542 65
- ♥ ● ● 21. Utö Livs 08-501 570 05
- ● ● 22. Rånö Livs 08-501 571 22
- ♥ ● ● 23. Nättarö Handelsbod 070-38 222 58
- ♥ ● ● 24. Saltboden Kök & Proviant Landsort 08-520 340 14

skargardshandlarna.se

Din matbutik i Stockholms skärgård

skärgårdshandlarna.se

Ladda ner
Skärgårdshandlarnas
App!

En tur i skärgården kräver inga förberedelser. Skärgårdens matbutiker har allt du behöver. Livsmedel, färsk fisk, nybakat bröd, skärgårdsslöjd och ofta lokalt odlade grönsaker. Vi vill med vårt breda sortiment och vår geografiska spridning att du ska få en trevlig och bekymmersfri tillvaro i Stockholms skärgård. Många av oss har bensin, gasol, är ombud för apotek och systembolag. Vissa av oss hyr även ut cyklar, kanoter och rum. Ring gärna din butik för sortiment och beställningar!

Samarbetspartners för en levande skärgård

Spåren på Vässarö utgår
från amerikanska »trapper«,
dvs pälsjägare.

Äventyrliga spår i vildmark

Vässarö är Scouternas ö,
men hit är alla välkomna.

Ett glatt virrvarr av hålligång gör att här är svårt att bli uttråkad. Vi hänger med på den guidade turen Trapperspåret. Aktiviteten utgår från amerikanska trapperjägare och deras sätt att ta sig fram i naturen för att jaga byten. För oss nutida människor innebär det att klättra på klippväggar, balansera över raviner på smala repbroar och åka linbana över vassvikar.

TEXT O FOTO: Gunnika Isaksson-Lutteman

Apbron går över en djup ravin.

Det är mitten av maj och ett förväntansfullt gäng från STF Norra Roslagen har samlats på Äpskärs brygga på södra Gräsö. Scouternas egen båt Grisslan lägger precis till och barnen är först ombord. Fören klyver snart den blanka vattenytan i riktning mot Vässarö, ön som Stockholms scoutdistrikt äger och förvaltar. Här anordnas läger, mid-sommarfirande, kurser, klätterdagar, seglingsupplevelser och kvällspaddling. Det finns äventyr och strövtåg både på egen hand och med guide. Vildmarksspåret och Trapperspåret är några av de aktiviteter som scouternas guider tillhandahåller.

– Detta är en del av vårt årliga utflyktsprogram inom STF-kretsen, förklarar Anna Bergsten och fortsätter, Trapperspåret är alltid väldigt populärt bland barnen.

På kajen välkomnas vi av guiderna Calle och David, för dagen iförda cowboyhatt och den klassiska scoutskjortan med halsduk och solja som visar vilken kår de tillhör. Guiderna berättar om reglerna för att garantera säkerheten och försäkras sig om att ingen är under fem år, vilket är minimiåldern för att delta. De är noga med att poängtera att ingen övre åldersgräns finns och att det kommer finnas snällare alternativ för förnuf-tiga vuxna bredvid utmaningarna som vi snart ska ställas inför. Svalorna svirrar under bryggorna och vi blir indelade i två grupper. Guiderna leder oss tryggt vidare till öns hällmarkstallskogar.

Över stock och sten

En lodrät klippa möter oss mitt i skogen. Calle berättar om de amerikanska trapperjägare som höll till i Klippiga bergen och jagade med metoder som härstamade från indianerna. De var tvungna att lösa problemet med att ta sig fram i oländig terräng, precis som vi ska göra idag. Jannika är här med sina yngsta barn för att göra något roligt och annorlunda. Barnen Vale, 7 år, och Tjelvar, 11 år, lyssnar storögt när Calle berättar om de grymma fällorna jägarna använde som idag inte längre är tillåtna.

FOTO: WWW.VASSARO.SE

Storgårn och Lillgårn på Tunet.

FOTO: WWW.VASSARO.SE

»Det finns äventyr och strövtåg både på egen hand och med guide. Vildmarksspåret och Trapperspåret ... «

– Bäverns skinn fungerar som en våtdräkt, säger Calle och visar hur fällan fungerade som fångade in djuret.

Trapperjägare som jagar för åtråvärda djurskinn finns fortfarande i USA, men jakten ser annorlunda ut idag.

Det är dags att sätta tändarna i den första utmaningen längs Trapperspåret, att ta sig upp för klippväggen. Olika alternativ ges, men de flesta barn ger sig på repet och pressar fötterna mot den grova klippan för att gå upp med kroppen vinklad vertikalt. De vuxna begagnar sig av repstegen som hänger

intill. Nu är vi nästan uppe bland trädkronorna och vandrar vidare över de höga hållarna. Det dröjer inte länge förän vi är framme vid Apbron, en bro av sammanflätade rep som leder över en djup ravin.

– Apbron kallas så för att de flesta liknar apor när de ska ta sig över, säger Calle finurligt.

Mickan och Anniken, båda i tjugoårsåldern, är här för att återupptäcka Vässarö som de vistades mycket på när de var små. De tvekar en stund men gör sedan ett försök på bron när de ser de

Linbanan är en höjdare. Kittlas dödsskönt i kistan.

Yngre barnen forcera bron med entusiasm i blicken.

Trapperspåret fortsätter till mer myrlika områden. Vi vinglar på höga stockbroar som tar oss över de blötaste partierna. Guiden Calle pratar vidare om vitmossans, som är grön till färgen, desinficerande effekter och att det är bra att gnida in sig i skvattram om en vill slippa fästingar och myggor. Alla hinder vi passerar är tillverkade med naturens egna material och hamparep enligt gamla trappermetoder. Naturen byter skepnad till lövskog och vi ska ta oss upp för trapperdasset. Den breda stegen användes för att kunna släpa packning och byten om en går baklänges.

– Men också till toabesök, därav namnet, meddelar Calle från toppen när vi andra börjar klättra.

Internationell oas av aktiviteter

Vi kommer så småningom ut vid havet och slår oss ner på de solvarma kliporna. Calle ber oss vara tysta en stund för att bara njuta av det vi ser. En knapp minut sänker sig tystnaden innan barnen studsar upp och springer ner mot vatt-

»Sista utmaningen för dagen är linbanan över viken. Vale är först ut och det är ett bubblande skratt som svischar förbi högt över vattnet.«

net för att kasta macka. Calle tar tillfället i akt och berättar mer om Vässarö. Tidigare hette ön Boijholmssund och har varit både fräsegods och privat ö med redarverksamhet. 1942 bytte ön namn till Vässarö och samma år donerades ön till sjöcouterna genom den dåvarande ägaren och sjökaptanen Ragnar Westins testamente. Westin hann aldrig nyttja sin pensionsförsäkring, han dog då hans fartyg torpederas av en sovjetisk ubåt utanför Hävringe under andra världskriget.

Även om det är i huvudsak Stockholms scoutdistrikt som använder ön för olika aktiviteter så kommer besökarna från hela världen. Många är det som har ljuva barndomsminnen härifrån. Sommaren är den mest livliga perioden för scouternas del med olika typer av läger,

kurser och sammankomster. Under höst och vår har skolor möjlighet att ha lägerskola på ön med olika utbildande aspekter. På ön finns både matsal, konferenslokaler och kapell där konfirmationslägren har sina avslutande ceremonier.

Vi går vidare över Kinabron som tar oss över Vässarös risfält, det vill säga vassen i strandkanten. Sista utmaningen för dagen är linbanan över viken. Vale är först ut och det är ett bubblande skratt som svischar förbi högt över vattnet.

– Linbanan är bästa på hela dagen, meddelar Vale glatt när vi sakta travar tillbaka mot Djuphamn och båten som ska ta oss hemåt. 🐦

MER INFORMATION vassaro.se och svenskaturistforeningen.se/engagemang/lokalavdelningar/stf-norra-roslagen/

Välkommen till grannstäderna Östhammar och Öregrund

Östhammar bildades redan 1368. På grund av landhöjningen flyttades staden 1491 till Öregrund. Och 1539 fick Östhammar tillbaka sina stadsprivilegier. Båda städerna har varit blomstrande bad- och kurorter. I Östhammar finns Societetshuset Källör som idag används som bygdegård och för olika evenemang. I närheten ligger det nya fina Sjötorget med lekpark, utegym, skateramp, träskulpturer, beachvolleyplan samt butiker och krogar i röda nybyggda »sjöbodarna«. Lars Molins film Badjävlar spelades in i Öregrund och Östhammar och trakterna omkring. Du kan promenera i filmens spår och bli guidad via en app på inspelningsplatserna. Östhammar är känt för sina årliga veteranbilsträffar »Kul på hjul« samt Festival Östhammar.

Öregrund ligger två mil nordost om Östhammar. Öregrund är en av landets bäst bevarade trästäder med mycket atmosfär och snickarglädje. Öregrund är den enda staden på ostkusten där man kan se solen gå ner i havets horisont. Den lilla staden var förr en viktig sjöfartskonkurrent till Stockholm. Här skeppades järnet från vallonbruken ut och kallades för »Öregrund Iron«. I slutet av 1800-talet blomstrade dess badortsepok, det firas varje år med Badortdagarna. Då blir det hattparad, tidstypisk klädsel, badortsdopp, mässingsorkester och annat roligt. Andra festligheter är Båtveckan med Roslagsloppet, Öregrundsmåndagarna och Tennisveckan. Vid infarten till Öregrund ligger Tallparken med tennisbanor, promenadstigar, utsiktsbänkar, sandstrand och klippbad.

ÖRSKÄRS FYR
VANDRARHEM, STUGOR
& SERVERING

Roslagens nordligaste utpost!
boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Möbler, Kläder & Cafe
www.sundboden.se 0173-133 64

Adas
kafé & bageri

Norra Tullportsgat. 6, Östhammar
0173-129 99 www.adaskafe.se

myBLISS

Ekologiska barnkläder i egen design
www.mybliss.se

EDBLAD

Strandgatan 2, Öregrund
0176-20 87 97
www.edblad.com

Restaurang Briggen

Strandgatan 1C Öregrund 0173-308 48

**Öregrund
BO & KAJAK**
070-2805442 bokajak.se

Förmedlar boende,
hyr ut kajaker, cyklar mm.
070-280 54 42 www.bokajak.se

Nyströms Motor
Snesslinge

0173-140 04, 070-576 96 41
www.nystromsmotor.se

Nordsjö Idé&Design

Roslagens Golv
Energivägen 1, Östhammar
Tel: 0173-212 35
www.nordsjoideesign.se

Epokgården 16 år

Lägenhetshotell - Konferens
Vandrarhem med de sköna sångarna

Rådhusgat 16 Öregrund
0173-302 00 www.epokgarden.se

Eds Trädgård

Fruktträd Bärbuskar Rosor
Butik Cafe Besökssträdgård
1 km norr om Östhammars
rondellen. www.edstradgard.se
073 64 65 925 / Facebook

KLOCKARGÅRDEN
En oas mitt i Öregrund!

Hotell - Bröllop - Konferens - Butik
Öppet året runt
0173-300 65
www.klockargarden.nu

Smugglare med många strängar

Fiskarpojken Uno Österman föddes på Gräskö 1892 och levde där hela sitt liv. Du kanske har sjungit om honom någon gång i Taubes visa »Vals i Furusund«. Han har gått till historien som »smugglarkungen på Gräskö«.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Wikipedia.com

DET ÄR INTE SVÅRT ATT FÖRSTÅ varför unga skärgårdsmän föll för frestelsen att smuggla estnisk sprit över Östersjön under 20- och 30-talen. Inte bara för de snabba pengarnas skull, utan också för äventyret, att lura tullarna med listiga metoder och snabba båtar. Med stor uppfinningsriktighet gäckade de tullen och polisen som bara beslagtogs en bråkdel. Många år efter smugglartiden kunde spritdunkar ännu flyta iland runt om i skärgården.

Uno Österman, alias »Gräskökungen« levde gott på sin illegala verksamhet och gjorde en snabb klassresa, kan man säga. Som framgångsrik och välbärgad öbo frotterade han sig med dåtidens kändiselit. Bland vännerna kan nämnas celebriteter som Albert Engström, Anders Zorn och Ivar Kreuger bland andra. Varav flera tillhörde sällskapet Pelarorden där även Uno var invald (Unos pappa Edvard var med och startade »den hemliga orden« en gång i tiden). På deras fester kunde det gå vilt till. Milt sagt. Och roligt hade

man. Högst troligt med 96-procentig smuggelsprit i glaset.

»Smugglarkungen« var en omtyckt och respekterad person. Av Albert Engström blev han omnämnd som »Havets fasa, sjörövaren och vännen« I Evert Taubes (ännu en pelarbroder) visa »Vals i Furusund« blev han förevigad i versen som börjar med orden »Från Uno Östermans fiol där hördes ingen låt ...«. Uno var också en duktig speleman. Grannarna fick då och då besök av sin smugglarkung då han kom spelades på sin fiol och spred uppsluppen stämning i stugorna (det var innan TV eller sociala medier fanns. Då umgicks man IRL). Han och hans kumpaner hade många gånger anledning att fira, då smugglingen gick bra och man gav tullarna lång näsa.

Katt och rättalek

Uno kunde berätta många dråpliga historier. Om lyckade och saltstänkta »sjöslag«, då tusenlappar-

»Med stor uppfinningsriktighet gäckade de tullen och polisen som bara beslagtogs en bråkdel. Många år efter smugglartiden kunde spritdunkar ännu flyta iland runt om i skärgården.«

bilden **BERÄTTAR**

na hängde på tork i klädnypor efteråt. Och om spritflaskor som gömdes i Frälsningsarméns gitarrer när soldaterna klev av skärgårdsbåtarna. Ett annat smart gömställe var hos traktens enda nykterist som lurades i att dunkarna innehöll bensin. Påhittiga och kluriga idéer som gjorda för ett underhållande filmmanus.

Tullarna och smugglarna gillade varandra trots allt, verkar det som. I en intervju i Expressen 1957 talar en tulldetektiv »G.A.« om smuggeltiden med sentimentala ord som »Det är väl samhällsvådligt att önska storsmugglarna åter, men vi saknar dem i alla fall. Det var muntra dödsföraktande galningar, som hade en komisk respekt för polisens arbete. I själ och hjärta var vi goda vänner och jagade varann för att det var god sport. Det var lättare att ta 10 000 liter förr än 100 nu. Nu är alltihop slut, det finns ingen romantik längre. Det händer att vi träffas ibland och upplivar gamla minnen«, sa han till tidningen.

Naturvän

Fiskaren, jägaren, smugglaren, spelemannen och öbon Uno var också en stor naturmänniska som kände varmt för sin hembygd. På äldre da'r skapade han »Uno Östermans fond« ur vilken stöd går till naturvård i Roslagen. I år har man valt att stödja fotograf Roine Karlsson för hans arbete med ejderhus i skärgården (läs om projektet på sidan 22).

Uno Österman levde på sin kära ö Gräskö ända till slutet 1969, då han avled 76 år gammal. Han var gift med Ingrid sedan 1927 då yngsta barnet föddes. Paret hade då redan två barn sedan tidigare (»födda i synd« som det förr hette – Uno var lite före sin tid där – men så var han ju också

lite rebellisk av sig). Som den sanna skärkarl han var fiskade Uno in i det sista. Senast morgonen innan han dog hade han varit ute och rensat ål.

R.I.P. - Gräskös forne kung. Vi hann tyvärr aldrig träffas men han verkar ha levt ett roligt och spännande liv.

KÄLLOR: Ester Grönblads »Furusund – ett skärgårdscentrum«, Gräsköfotografier 1850-1950 av Claes Dymling samt Wikipedia.

»Det är väl samhällsvådligt att önska storsmugglarna åter, men vi saknar dem i alla fall. Det var muntra dödsföraktande galningar, som hade en komisk respekt för polisens arbete. I själ och hjärta var vi goda vänner och jagade varann för att det var god sport.«

Välkommen till anrika Hällnäs och Lövestabruk

Hällnäs är en halvö vid norra Upplands kust, nio mil norr om Uppsala och fem mil söder om Gävle. Kommer man norrifrån är Skärplinge inkörsporten och söderifrån Lövestabruk. Hällnäs halvön är 235 kvadratkilometer stor och har fem mil kust. Längst i norr ligger Björns fyr och österut Rödhälls naturreservat. På den nordvästra kusten ligger naturreservatet Kapplasse med märkliga stenformationer. Bland Hällnäs-kustens många hamnar och fiskelägen märks främst Fagerviken, Sikhjälma, Fågelsundet, Klungsten, Gudinge, Ängskär och Skaten. Från bronsåldern finns ett fåtalstensättningar. Från järnåldern finns 20 gravfält. Två runstenar har upptäckts. I byn Kärven hittades 1954 den medeltida Kärvenskatten.

Lövestabruk är en liten ort med cirka 100 invånare. Det är ett internationellt känt vallonbruk. En gång i tiden landets största järnbruk som ägdes av ätten de Geer i 13 generationer. På platsen har funnits hyttor sedan urminnes tider. Första gången namnet Lövestabruk nämns är 1578. Här ligger bland annat Leufsta Herrgård från 1700-talet med sin vackra park. I kyrkan står en berömd orgel, Cahmanorgeln. Lövestabruk är idag byggnadsminne och förvaltas av Statens fastighetsverk. I byggnaderna finns butiker med hantverk, turistbyrå, vårdshus, B&B, kafé, smedja, trädgårdsmästeri, bryggeri, bruksarkiv, Barnens Bruk med mera.

Calles Fisk
FAGERVIKEN
Butik & Servering
0294-231 10, 070-559 86 78
www.kallesfisk.se

ICA
TORGET
SKÄRPLINGE
Ol-Anders väg 1 Skärplinge
0294-102 55 www.ica.se

GRIGGEBO BERGTÄKT
Skärplinge
GRUS AB
070-312 31 32

Skärplinge
Maskin AB
Husqvarna - Stiga - Evinrude
Ryds - Ockelbo 0294-221 51

Klaverens Hus

076-904 89 16
www.klaverenshus.se

SKÄRPLINGE
Rör AB
TEL. 0294-100 77
Salbergavägen 14, 819 30 SKÄRPLINGE
www.skarplingeror.se

Modebutikerna
Pep'nChilli
100 % personlig service
0294-100 80 Skärplinge
0173-300 63 Öregrund

HÅLLSTRANDS FISK

Hästkär
FÄRSK & RÖKT FISK-SURSTRÖMMING
0705-44 85 56
www.hallstrandsfisk.se

Butik & Ateljéer i Hantverkets Hus

Öppet dagl 20/6-16/8 kl 11-17
www.hantverketshus.se

Carinas Kära Ting
PRESENT & HANTVERKSbutik
Graverar och målar på glas
Café
Löten 311, Skärplinge 070-672 99 23
www.carinaskarating.se Vi finns även på

ICA
nära
Kastbergs
Edvallav. 19, Hällnäs
0294-220 05 www.ica.se

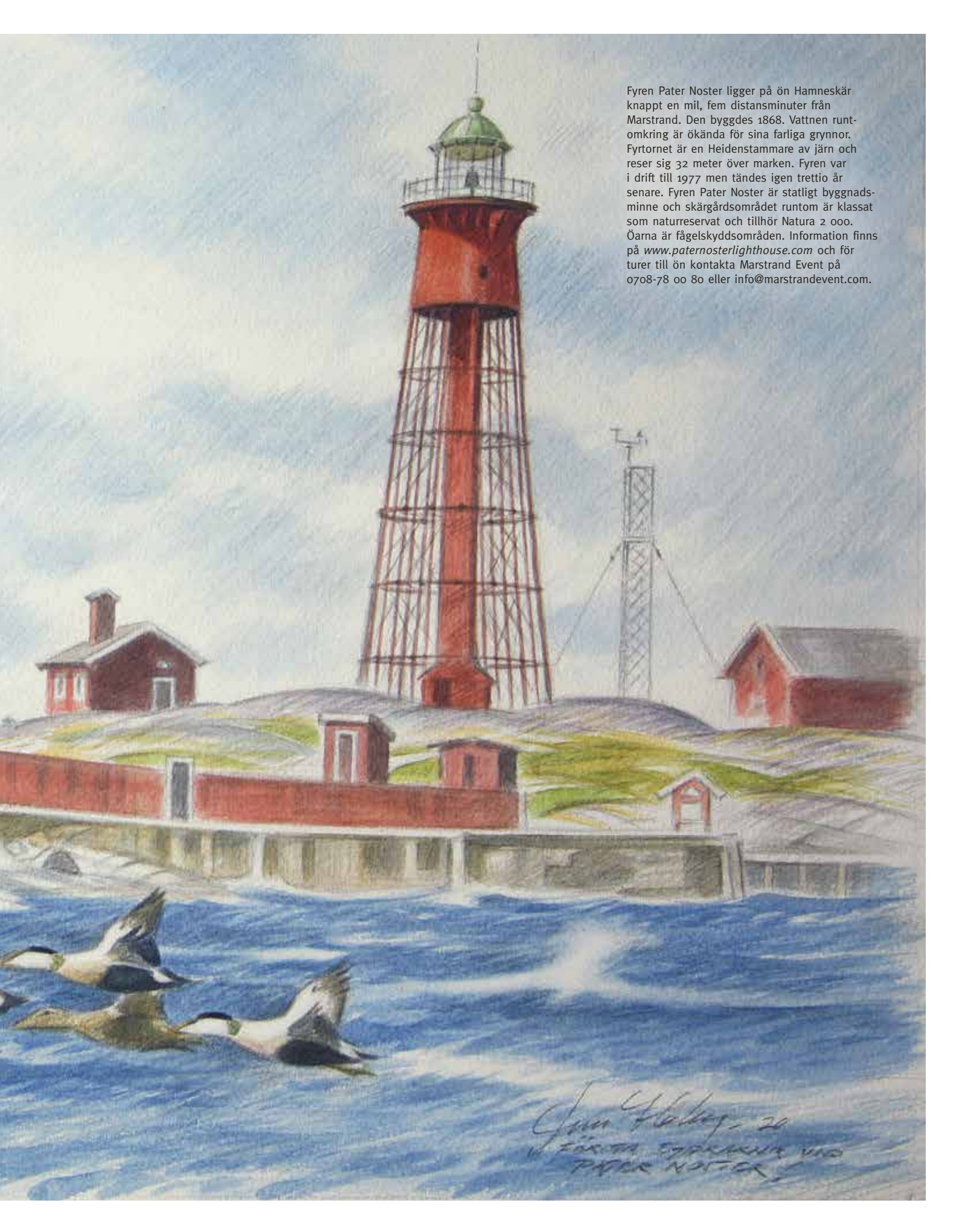
SVENNES
DÄCKSERVICE
MÅN-FRE 07.00-17.30 LÖR 09.00-13.00
Hällnäs Tel.0294-220 37

Fyr som visade väg till Gud

Fyra distansminuter sydväst om Tjörn ligger fyren Pater Noster. Här ligger grynnor och grund tätt. Sjömän hade ofta anledning att be en bön i det farliga farvattnet. Därav namnet Fader Vår, eller Pater Noster på latin. Fiskaren Sven Johansson berättar hur han missade fyren men fann Gud.

TEXT: Karl-Gustaf Mattsson **ILLUSTRATION:** Lars Holm

Fyren Pater Noster ligger på ön Hamneskär knappt en mil, fem distansminuter från Marstrand. Den byggdes 1868. Vattnen runt omkring är ökända för sina farliga grynnor. Fyrtornet är en Heidenstammare av järn och reser sig 32 meter över marken. Fyren var i drift till 1977 men tändes igen trettio år senare. Fyren Pater Noster är statligt byggnadsminne och skärgårdsområdet runtom är klassat som naturreservat och tillhör Natura 2 000. Öarna är fågelskyddsområden. Information finns på www.paternosterlighthouse.com och för turer till ön kontakta Marstrand Event på 0708-78 00 80 eller info@marstrandevent.com.

Jan Holm, 20
Första synen på
PATER NOSTER!

När fiskaren Sven Johansson slog av strömmen i sin båt för att spara batterier missade han Pater Noster med några sjömil. Likadant var det i hans liv innan han blev frälst.

– När jag stängde av kontakten med Gud missade jag målet för mitt liv, säger han.

De hade varit ute på Nordsjön och fiskat sill och stövade hem genom Skagerack, Sven och åtta man i besättningen på g/g Lindesnäs, en trälare på 99 bruttoton. Fångsten hade varit god och lastrummet var fullt med fisk. Nu närmade de sig Tjörn och hemmahamnen Bleket. Sven hade styrt skutan här många gånger och visste väl varenda kobbe. Men den här gången tog han lite för lätt på uppgiften

– Ung och kaxig som jag var slog jag av strömmen och alla instrumenten och tänkte att jag klarar det här själv. Pater Noster visste jag ju precis var det låg. Trodde jag, berättar han.

Men vad Sven inte tänkte på var de starka strömmarna och den hårda vinden. Han kunde inte alls känna igen öarna båten passerade. Båten drev norrut. Först när Sven insåg sitt misstag slog han genast på strömmen och såg hur långt bort han kommit från Pater Noster.

– Likadant kan det bli för oss kristna. Om vi slutar läsa bibeln, be till Gud och gå till kyrkan, då kommer vi snart vilse och förlorar Fader Vår ur sikte, säger Sven.

Familjen frälstes

Många år tidigare, när Svens storasyster Gerd kom hem till Bleket efter studentexamen, förändrades allt hos familjen Johansson. Hon hade nämligen blivit frälst. Strax började hon berätta om sin nyvunna tro och fick snart resten av familjen att fundera på sin väg i livet.

Pappa Alf hade mångas förtroende i bygden. En dag fick han i uppgift av statskyrkan att snickra till ett nytt kors i kyrktornet på Blekets kapell.

– Men när han klättrade upp med korset i tornet, började han fundera på om han verkligen var värdig att sätta upp det, berättar han.

Alf Johansson började brottas med

Gud och en tid senare blev han och fru Anna frälsta i Missionskyrkan. Därmed kastade Alf ut både rökdonen och spritflaskorna. Snart började det höras helt annan musik i hemmet än förut, värdsliga sånger byttes mot andliga.

Reaktionerna lät inte vänta på sig. Det allmänna samtalsämnet i Bleket handlade snart inte om fisket, utan om mötena i Bleket och vem som blivit frälst på gårdagens möte. Snart följde Alf och Annas övriga barn i föräldrarnas spår. Alla utom minstingen Sven.

– Nej, jag tänkte då inte bli frälst, jag blev vrång på alltihop och stack till sjöss, berättar han.

Rastlös själ

Första resan gick med en fiskebåt som hette Dover för fem månaders arbete på Östersjön. Men då Sven inte hörde till de lugna grabbarna tvingade skepparen honom att ta hyra på en annan båt.

– Jag var sökt av Gud och kunde inte slappna av, orolig och ständigt påmind om hans existens, minns han.

Sven fick jobb på en ny båt som steward. Men inte heller där fick han någon ro. Det första han fick se när han klev ombord var en tavla i mässen.

– Tavlan hade nämligen texten: »Jesus kär vår farkost styr, över hav där stormen gnyr. Du vet bäst hur vägen bär, styr vår

farkost Herre kär«, berättar Sven.

Inte blev det bättre när han kom hem igen och det ordnats tältmöten i Bleket. En kväll när Sven hade tänkt fara iväg med sina kompisar till en festplats, fick han höra sångerna och musiken från tältet. Han gick ner till hamnen.

– Där genomgick jag en väldig brottningskamp, om jag skulle följa med kompisarna eller gå på tältmötet, säger han.

Det blev det senare och det var där hans liv fick en annan riktning.

Signalerar trygghet

Sven fortsatte sedan som fiskare med egen båt. Varje vecka när han stävade ut från Bleket och gick förbi Pater Noster påmindes han om Fader vår.

– Gud har alltid varit med och beskyddat oss ute på sjön. Havet är ju en farlig arbetsplats. Det är tryggt att ha Gud som far, tycker han.

Men när sillen försvann på västkusten slutade Sven med fisket och köpte istället en lastbil. Det blev ett helt åkeri. Han tog alla chanser att berätta om sin tro på Jesus, för liftare, andra chaufförer och vem som helst som ville lyssna. Numera bor han i Skärhamn med sin fru Irene, högt uppe i en backe med utsikt över havet. I fjärran kan han se Pater Noster och varje dag glädjas över att tillhöra den himmelske far som fyren vittnar om. 🐦

»Om vi slutar läsa bibeln, be till Gud och gå till kyrkan, då kommer vi snart vilse och förlorar Fader Vår ur sikte.«

0176-525 12
info@sirpercys.se
www.sirpercys.se

Spännande & traditionell mat med skärgårdskänsla

Olika bufféer • Bröllopsmenyer • Företagsfester
Glas & porslin • Bord & stolar

Ni ordnar festen – vi ordnar resten

ROSLAGENS SJÖFARTSMUSEUM Älmsta Vaddö

Museum (550 m²) med rika samlingar från Roslagens sjöfart under gången tid
Beläget på Kaplansbacken
Egen brygga vid Vaddö kanal

ÖPPTIDER:
1 juni to m 31 augusti kl 10.00 – 16.00
Midsommarafton stängt
Extra öppethållande för grupper efter överenskommelse

Telefon 0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se
Försäljning av kaffe, läsk, bröd och glas

Vaddö »Här trivs man«

Vaddö (Waddö) är den norra delen av en ö i norra Roslagen (i Norrtälje kommun) och ligger cirka 10 mil norr om Stockholm. Vaddö räknas tillsammans med den södra delen av ön, som går under namnet Björkö, som Sveriges till storleken sjunde största ö. I söder övergår Vaddö till Barnens Ö och Björkö och i norr finns broförbindelse till Fogdö och Singö. Från Grisslehamn går färjor till och från Åland. Ön har cirka 3 000 permanentbostäder och drygt 8 000 fritidshus. Näringslivet på ön är beroende av sommarturismen. Många hantverkare arbetar som egna företagare.

ICA VÄDDÖ

Supermarket 0176-778 80

**VI HAR ÖPPET 8-21
ALLA DAGAR**

Välkommen!

SALNÖ GÅRD

ETT SKÄRGÅRDSHEMMAN I ROSLAGEN

Konferens • Möten • Fest • Logi

TEL: 0176-93130

INFO@SALNOGARD.SE WWW.SALNOGARD.SE

TOHATSU Outboard **TERHI** Oskwig **Cimble** EVINRUDE **HONDA MARINE**
Ockelbo **STING**

Stort urval av roddbåtar i plast och aluminium

Vinterförvaring och service

Vaddö båtcenter/Älmsta Alubåtar
0176-503 44 www.alubatar.com

Öppet:
vard 10-17
lörd 10-14

Vaddö Båtcenter

W

FOTO: WWW.SAILING-VITAMINSEA.COM

Vinbehållare av kraftigt segeltyg

Bag-in-box av återvunnet slitstarkt och fukttåligt segeltyg. Design av Gabriella Fischer. Pris 450 kr. Finns på www.sailing-vitaminsea.com/recycling.

Tove Alexandersson till Norrtälje

Helgen 8–10 maj arrangeras Roslagshelg, en orienteringstävling öppen för alla. Då kommer svensk och internationell orienteringselit att delta. Bland annat Jerringpris- och Bragdguldsvinnare Tove Alexandersson. Första tävlingen blir sprint mitt i Norrtälje fredag den 8 maj. På lördagen blir det medeldistans och dagen efter långdistans i Länna en mil söder om Norrtälje. Det går att följa tävlingarna live på www.swedish-league2020roslagen.se FOTO: KLAS BRINGERT

Skolprojekt om fyrar

Skärgårdarnas Riksförbund har ett nätverk för skärgårdsskolor. Varje läsår studerar de något gemensamt tema. Det senaste var fyrar. Nätverket har en blogg och en Facebook-sida där de rapporterar och inspirerar varandra. Eleverna har besökt fyrar, läst om fyrar, byggt fyrar, målat av fyrar och blivit uppslukade av fyrar. Tolv skolor har deltagit i projektet som avslutades med en vacker fyraffisch.

BOLIST
BERGSHAMRA

STORT ELLER LITET PROJEKT?

- Vi har byggvarorna du behöver!

- Brett urval av trä - olika dimensioner och längder.
- Vi leverar med egen färja, lastbil eller så lånar du vår släpvagn.

VÄLKOMNA! Önskar Fredrik med personal!

**SE VÅR HEMSIDA
FÖR AKTUELLA KAMPANJER!**
www.bergshamrasag.se

Mån-Fre 06.30-17.00
Lör 09.00-13.00
Bergshamravägen 69
761 11 BERGSHAMRA

Tel. 0176-26 02 10
info@bergshamrasag.se
www.bergshamrasag.se

ELBIL - med hytt

Vi har elbilar till skärgården
Bullrar inte, ryker inte och luktar inte
Elbilen som är pålitlig i alla väder

Ring 08 -10 82 83

Segla med oss i Kroatien och upplev en fantastisk semester

Kristallklart vatten
Mysiga vikar och hamnar
Lokala vingårdar och god mat
Ingen segelvana behövs
Fyra-sex gäster

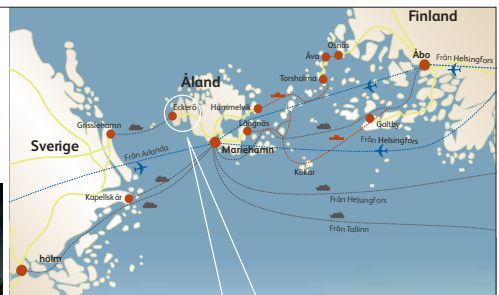
VitaminSea www.sailing-vitaminsea.com

STRANDBY KÄRINGSUND

Illustration: PlusArkitektur / Tielco Visualisointi

Illustration: PlusArkitektur / Tielco Visualisointi

strandby.ax

Moderna Strandvillor

Strandbyn i **Eckerö** på Åland erbjuder ett bekymmersfritt fast- eller fritidsboendalternativ för dig som älskar havet och skärgården. Möjligt även som investeringsobjekt med garanterad avkastning. För mera information besök **www.strandby.ax**

The Prime time on dry land

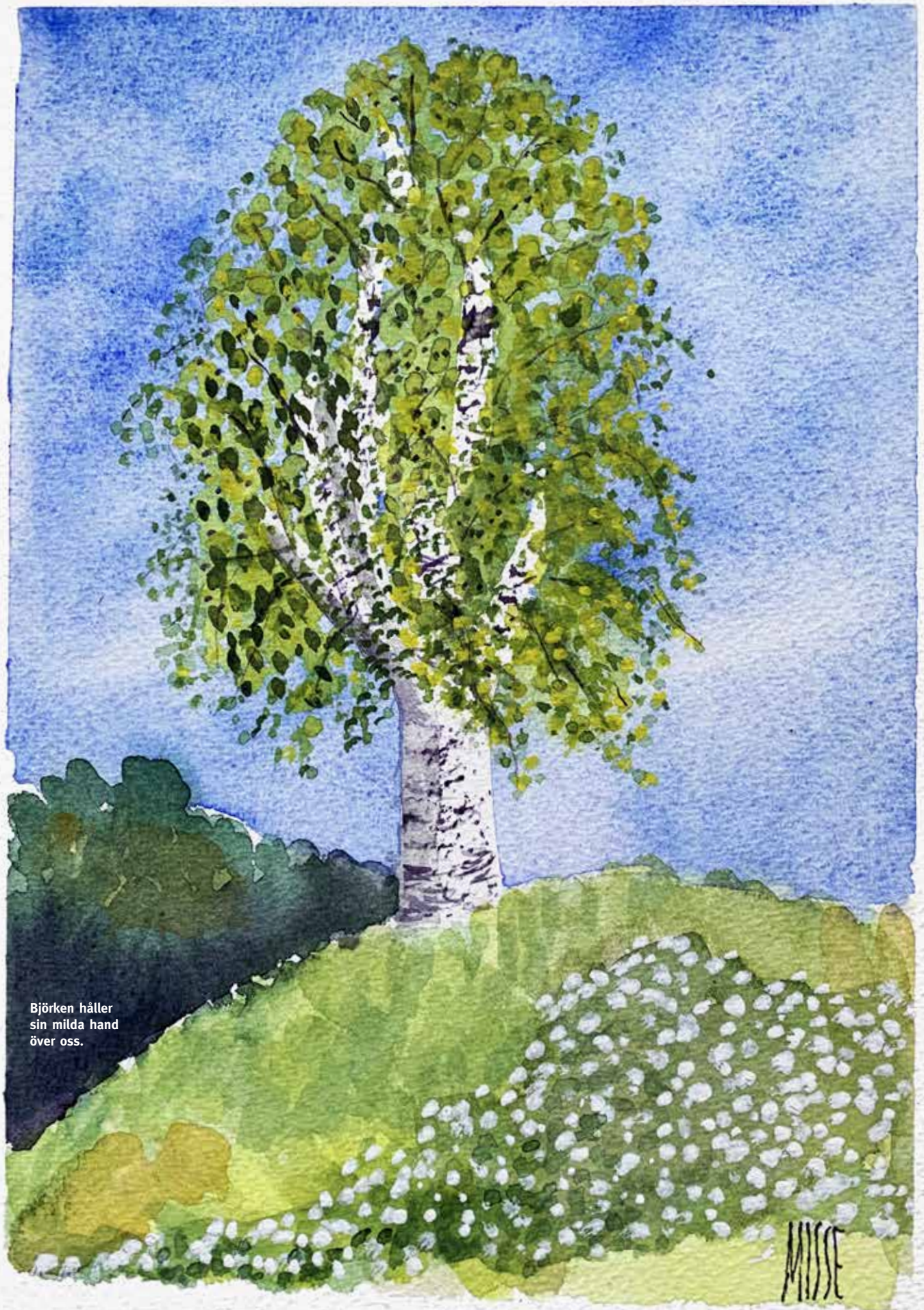

Försäljning: Hubertus von Frenckell
+358 50 2795, hvf@ati.ax

Strandvillor och Bungalower | Adress: Käringsundsvägen 194, 222 70 ECKERÖ ÅLAND
Rumsyta: 45-145 m² | Försäljningspris: ca 2 000 €/kvm, skuldfritt pris ca 4 000 €/kvm
Bolagsvederlag: ca 3 € /kvm | Förhandsmarknadsföring

Strandby villor bildar ett aktiebolag som har hyrt tomten av Ålands Turisminvest Ab med ett långtidshyreskontrakt på 99 år. Detta möjliggör att villorna kan köpas och ägas även av personer som inte är bosatta på Åland.

Björken håller
sin milda hand
över oss.

MISE

»Där björkarna susa sin milda sommarsång«

Det finns knappast något träd som förmedlar svensk sommar mer än björken. Den skira grönskan och de vita stammarna väcker en längtan tillbaka till naturen och vi tar gärna in björkris i stugorna, binder kransar av björk och sommarblommor och pryder trappor, verandor, studentflak, bilar och bussar med björkar.

TEXT O ILLUSTRATION: Misse Ljungström

Björken är omsjungen. Jailbird Singers eller Hootenanny Singers inspelningar av »Där björkarna susa« kanske vi minns bäst, men det finns 120 olika inspelningar av den och Zackarias Topelius »Björkens visa« nynnade säkert många på.

Det finns omkring 40 arter i björksläktet *Betula* på norra halvklotet. I Sverige har vi tre arter; vårtbjörk, glasbjörk och dvärgbjörk. De har funnits här sedan omkring 12 000 år, då den senaste istiden slutade och isen drog sig tillbaka. Björkarna följde iskanten och etablerade sig som pionjärer tillsammans med aspen. Den vitaste av dem är glasbjörken och är den vanligaste i norra Skandinavien. Carl von Linné ansåg att glasbjörk *betula pubescens*, som kom norrifrån och vårtbjörk *betula pendula*, som kom söderifrån, var samma art och döpte den till *betula alba* (alba=vit på latin), men

det vita föll bort när man upptäckte att det var två olika arter.

Björken är älskad i hela landet. Den är Västerbottens landskapsträd och Umeå är känt för sina björkar. Konstnärer som Oskar Bergman och Lars Lerin har nog framför andra fört fram vår älskade björk i konsten.

Magiskt träd

I folktron har björken en tusenårig plats och står för en symbol för fruktsamhet och magi. Och under hednatid var björken helgad åt fruktbarhetsgudinnan Freja, som också representerade kvinnlighet och lättsamhet. Inom folkmedicinen fick björken lite tyngre betydelse och björkens sav och löv användes mot urinvägsbesvär

och njursten men också mot tuberkulos, gikt och kolik. Kloka gummor insåg att de spåda bladen lindrade besvären och framställde magiska drycker. Numera vet vi att de hjälpte för att de innehåller mycket c-vitamin.

Det finns knappast skönare vårtecken än när björken börjar skifta i lila och vi kan följa den fram till »musöronen«, då det är dags att klippa ner rosorna och plötsligt är midsommaren här och midsommarstängerna »majas« med björkris och varje nordisk bastu fylls av härlig doft av björklöv. En ljus och lättsam tid i vår härliga nord. Välkommen med våren, kära björk! 🐿

»Det finns knappast skönare vårtecken än när björken börjar skifta i lila och vi kan följa den fram till »musöronen«, då det är dags att klippa ner rosorna och plötsligt är midsommaren här och midsommarstängerna »majas« med björkris och varje nordisk bastu fylls av härlig doft av björklöv.«

Det enkla livet på Gillöga

»Gillögas kontur är utkavlad och mjuk och skären har en vänlig uppsyn, skiftande i blått och rosa.« beskriver Sven Barthel ön i boken *Gillöga*. En annan som haft förmånen att vistas där är Agneta Wennberg, vars make har målat den här bilden.

I tio års tid hade jag och min förra familj turen att få tillbringa tider med Bertil och Ingrid Nordlund från Möja på Gillöga-Storskär. Ibland var vi där en vecka eller fler beroende på vädret. Dessa utskärgårdsbodar ägdes av möjabor och rödlögabor gemensamt. Till slut tröttnade paret på att dela bod och köpte en egen på Storskär.

De första åren var Ingrid med. På bilden sitter hon vid fiskröken och passar på de snart färdigroökta flundrorna, som

var allra godast att äta direkt vid röken. Dessvärre drabbades hon av sjukdom och dog redan 1982. Det året blev det inga Gillögaresor men året därpå började de igen. Som Bertil sa »ni vet vad som behövs för att åka ut till skärgården«. Sedan blev det turer ut dit både vår, sommar och höst. Längre eller kortare tid beroende på vädret.

Vi fick chans att leva på gammalt vis, och hade med oss 80 liter dricksvatten till dryck och kaffe. Potatisen kokade vi

i sjövattnet liksom disk och tandborstning. När vi skulle hem till »fastlandet« Möja – det kändes så – skurade vi rent en skreva och hällde överblivet vatten i den. Bra att ha ifall det skulle ta slut vid nästa besök. Det hände aldrig för vi var ytterst sparsamma med det. Vi la nät och fick lära oss att rensa fisken och åt fisk ofta, fördelade så att Bertil åt det kokta huvudet medan vi fick resten!

Vi letade alltid efter »propps« på Gillöga, det vill säga stockar som kommit flytande mot land. Dessa togs hand om och lades på hög, alla visste att de var Bertils eftersom vi hade hittat dem. Bertil hade ett förbud på ön: inga blommor fick plockas! Bukett tog vi med från Möja för att sätta på bordet. Offra gjorde man med en peng på hemlig plats så »Gubben« skulle se till att återresan gick bra. / AGNETA WENNBERG

Guiden

Ångbåten s/s Blidösunds
kryssningar hittar du på
www.blidosundsbolaget.se

FOTO: ROINE KARLSSON

Din Skärgårdsguide

Hjälper dig att hitta krogar, vandrarhem,
spa, sjötaxi och sjöräddning. Och mycket mycket mer ...

Nytt o. nöje

Antikt/Kuriosa/ Loppis/Möbler	Badtunna/Bastu	Bastu/Jacuzzi	NORRSKEDIKA HOTELL & CAFÉ 0708-841 442 www.gamlajarnhandeln.se RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ 0173-360 18 www.ravsten.se UDDENS B & B, ÖREGRUND 0173-302 20, 070-316 59 99 www.uddensbb.se ÖRSKÄRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING Boka@orskarsfyr.se www.orskarsfyr.se
EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND 0173-302 00 www.epokgården.se SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ 08-571 520 61 www.solbergagard.nu VEGA ANTIKLADAN, NYNÄSV. 3 HANINGE »En av Haninge kommuns kulturhistoriska byggnader« 072-519 19 63 Vega Antikladan på Facebook @vega.antikladan på Instagram www.kvarngarden.se	DJURÖNÄSET, DJURÖ 08-571 490 00 www.djuronaset.com GULA VILLAN, UTÖ 08-501 574 10 www.gulavillanuto.se VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR? För 500 kr per år är platsen din. Boka till: josefin@magasinskargard.se LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR 08-520 341 20, 0709-562 561 www.sjoblomsservice.se SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA 08-540 267 00 www.skavsjoholm.se SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV 0176-432 12 www.soderarm.com	BERGS GÅRD, TROSA 070-495 49 32 www.bergsgardtrosa.se facebook.com/bergsgardtrosa KAFÉ WILMA, ÖREGRUND 0173-300 31 www.kafewilma.se STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ, 08-541 385 30	Norra skärgården ARHOLMA NORD 0176-560 40 www.arholmanord.se BLIDÖ HAMNKROG, BLIDÖ 0176-825 99 www.blidohamnrog.se CARLBERG BED & BREAKFAST, BERGSHAMRA 0176-260 420 www.carlbergbo.se FEJAN OUTDOOR, FEJAN 0709-81 00 00 0176-431 50 www.fejanoutdoor.se FRITIDSBYNN KAPELLSKÅRET, RÅDMANSÖ 0176-441 69 0708-800 838 www.fritidsbyn.se FURUSUNDS VÅRDSHUS, FURUSUND 0176-803 44 www.facebook.com/Furusund Vårdshus
Antikt/Hantverk	Bageri	Bastuflotte	Boende
Södra skärgården MARINBODEN GAMMALT & NYTT (ANTIKT) FYRVERKET I MARINBODEN (HANTVERK), NYNÄSHAMN HAMNBODARNA 070-576 01 26 facebook.com/marinboden	ADAS KAFÉ & BAGERI, ÖSTHAMMAR 0173-129 99 www.adaska.se NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING 0156-123 94 (Trosa), 0155-212 325 (Nyköping) www.mekkakonditori.se	Bastuflotte GRÄDDÖ SJÖLIV 076-793 76 17 www.graddosjoliv.se	Norra Uppland BO & KAJAK, ÖREGRUND 070-280 54 42 www.bokajak.se EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND 0173-302 00 www.epokgården.se HOTELL KLOCKARGÅRDEN, ÖREGRUND 0173-300 65 www.klockargarden.nu KOLHUSET, HÅLLNÄS 0730-910 188 www.kolhuset.com

GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
KVARNUDDEN B&B, GRÄDDÖ
0176-400 50
www.kvarnudden.se
LIDÖ VÄRDShUS, LIDÖ
0176-404 99,
www.lidovardshus.se
PENSIONAT GRANPARKEN, NORRTÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com,
facebook.com/pensionat
granparken
PENSIONAT SOLGÅRDEN, GRISSELHAMN
0175-300 19
www.pensionat-solgarden.se
RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS
0175-747 00
www.ranasslott.se
SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 30
www.salnogard.se
SIARÖFÖRTE, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
SVEN FREDRIKSSON BED & BREAKFAST, NORRTÄLJE
070-209 42 43
www.svenfredriksson.com
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
VILLA DAGMAR, FURUSUND
070-757 57 46,
076-212 98 97
www.villadagmar.se
WIK BED & BREAKFAST, SÖDERBYKARL
0176-27 03 22
0707-89 69 98
www.wikbnb.se
facebook.com/Wik
Bed & Breakfast i Roslagen
ÄTTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50
www.atellet.se
ÖSTERHAMNS PENSIONAT, ARHOLMA
070-302 78 83
www.osterhamnpensionat.se

Mellersta skärgården

BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM, VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslots-
vandrarhem.se
DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FÄGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se
GRINDA VÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se

HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE, INGMARSÖ
070-421 88 63
www.henrysskargardsservice.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
KERSTIN ÖHMAN MOBERG, NÄMDÖ
070-433 11 66
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30
www.lillsved.se
SANDHAMNS VÄRDShUS,
08-571 530 51
www.sandhamns-vardshus.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STORA KALHOLMENS VANDRARHEM
070-337 82 45
www.storakalholmen.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDShOTELL & VANDRARHEM, SVARTSÖ
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
VAXHOLMS B&B, VAXHOLM
0703-725 333
www.vaxholmsbedand-
breakfast.se
WAXHOLMS HOTELL, VAXHOLM
08-541 301 50
www.waxholms hotell.se
VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Södra skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
FJÄRD LÅNG VANDRARHEM
073-595 53 03
www.enebackens.se
GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10
www.grundet.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
**KÖRUNDA GOLF & KONFERENS-
HOTELL, ÖSMO**
08-520 390 30
www.korunda.se
LANDSORTS VANDRARHEM,
0732-31 90 01
www.landsortsvandrarhem.se
**LOTSTORNET & SVEDTILJAS,
LANDSORT**
08-520 341 11,
www.g-mo.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se

ORNÖ SKÄRGÅRDShOTELL, ORNÖ
08-501 560 04
073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se
**VANDRARHEM BRÄNNERIET,
NYNÄS SLOTT**
0155-26 15 58
www.nynasslott.se
NÄTTARÖ GÅRD & RESORT, NÄTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
SKÄRGÅRDShOTELLET, NYNÄSHAMN
08-520 111 20
www.skargardshotellet.com
SMÄDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
08-501 551 35 (boka bord)
www.smadalarogard.se
STF STUDIO LAGNÖ, TROSA
0156-224 70
www.studiolagno.se
SÄLSTATIONEN, GÄLÖ
073-97 04 753,
076-54 24 005
www.salstationen.com
**TRE SMÅ RUM I TROSA
BED & BREAKFAST, TROSA**
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA STADShOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
**VEGA STADShOTELL,
NYNÄSV. 8 HANINGE**
»Ett charmant och prisvärt
affärs/familjehotell«
08-777 22 91
www.vegastadshotell.se
**ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG
& TRÄDGÅRDSBAR, TROSA**
0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Åland

FISKETORPET, BRÄNDÖ
+358 40 500 8204
www.fisketorpet.fi
GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax
**KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG
KASTÖREN, KUMLINGE**
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com
PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com
SILVERSKÅR
+358 18 525 565
www.silverskar.com

Boule

GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
**SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA**
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Båtuthyrning

**HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE,
INGMARSÖ**
070-421 88 63
www.henrysskargardsservice.se
GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
NYNÄS SLOTT
0155-26 15 58
www.nynasslott.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Camping

**FRITIDSBYN KAPELLSKÄRET,
RÅDMANSÖ**
0176-441 69
0708-800 838
www.fritidsbyn.se
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Åland

FISKETORPET, BRÄNDÖ
+358 40 500 8204
www.fisketorpet.fi

Cykel

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
**CARLBERG BED & BREAKFAST,
BERGSHAMRA**
0176-260 420
www.carlbergbo.se
FORSMARKS VÄRDShUS,
0173-501 00
www.forsmarksvardshus.se
GRINDA VÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se

GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
LANDSORT GÄSTHAMN OCH STUGOR
08-520 341 20,
0709-562 561
www.landsortsstuguthyrning.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL
& VANDRARHEM,
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Event/charter/båttur

FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00,
0176-431 50
www.fejanoutdoor.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66,
www.idoborg.se
LINJETTCHARTER, NORRTÄLJE
0176-23 05 15,
070-571 85 50
www.linjettcharter.se
SANDKILEN HELMI, BLIDÖ
070-609 01 34,
070-246 03 48,
070-496 10 91
www.helmi.se
SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA
070-577 32 33
www.constantia.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Fiske/sportfiske

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se

NYNÄS SLOTT
0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM,
ECKERÖ
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax,
facebook.com/jaktfiskemuseum

Galleri/Konst/ konsthandverk

GARVAREGÅRDEN TROSA CAFÉ,
MUSEUM & HANTVERKSbutik, TROSA
0793-133 094
www.garvaregardentrosa.se
STAFFAN STRAND, HARGSHAMN
0730-817 313
www.strandsculptures.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se
ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM,
ECKERÖ +358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax
facebook.com/jaktfiskemuseum

Gokart

GOKART FÖR ALLA, MALSTA
0176-22 62 62
www.gokartforalla.se

Golf

FÄGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se

Grupp & Ledarskaps- utveckling

ÄVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventurenso.se
facebook.com/aventurenso

Guidning

SÄLSTATIONEN, GÅLÖ
073-97 04 753, 076-54 24 005
www.salstationen.com

Gym

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Gårdsbutik

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 58
www.nynasslott.se
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67,
070-879 69 69
www.samstorp.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se
TOMTA KALKONFARM, GRISSLEHAMN
0175-306 90,
070-545 20 10
VÄDDÖ GÅRDSDSMEJERI, ÅLMSTA
0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se

Gårdsbutik/Fiskrökeri

VÄSTERRO, LEMLAND, ÅLAND
+358 405 642 308
www.vasterro.ax,
facebook.com/vasterro

Gästhamn

BLIDÖ HAMNKROG, BLIDÖ
0176-825 99
www.blidohamnrog.se
DALARÖ TURISTBYRÅ & GÄSTHAMN,
DALARÖ
08-501 508 66
www.dalacro.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FRIITDSBYN KAPELLSKÄRET
070-880 08 38
www.fritidsbyn.se
GRINDA VÄRDShUS
08-542 494 91
www.grinda.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20
0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
LIDÖ VÄRDShUS
0176-404 99
www.lidovardshus.se

LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanastgasthamn.se
NYNÄSHAMNS GÄSTHAMN
08-520 116 35
www.nynashamn.se/gasthamn
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SIARÖFÖRDET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Hästhottel

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514, +358 457
33 14 229
www.granlundagard.ax

Kajak

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
GRINDA GÄSTHAMN, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
KAJAK & UTELIV, GRÄDDÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ,
08-541 385 30, www.lillsved.se
MÖJA HAVSKAJAKER
0736-546 758
www.mojahavskajakaker.se
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Kajak/SUP

GRINDA VÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
KAJAK & UTELIV, RÅDMANSÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

Kajaktureturer

FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00, 0176-431 50
www.fejanoutdoor.se
KAJAK & UTELIV, GRÄDDÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

Kitesurf/kurser/ kitebutik

KITEBOARDCENTER,
VANADISVÄGEN 21, STOCKHOLM
Kitekurser alla dgr med vind.
Butiken öppen vard 11-15.30.
Övrig tid förbokas.
070-046 40 42
www.kiteboardcenter

Konferens

Norra Uppland

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se
KOLHUSET, HÄLLNÄS
0730-910 188
www.kolhuset.com

Norra Skärgården

ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
BLIDÖ HAMNKROG, BLIDÖ
0176-825 99
www.blidohamnrog.se
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se
SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 90
www.salnogard.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
ÖSTERHAMNS PENSIONAT, ARHOLMA
070-302 78 83
www.osterhamnpensionat.se

Mellersta Skärgården

BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM, VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrarhem.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FÅGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se
GRINDA VÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30
www.lillsved.se
ÄVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventurenso.se
facebook.com/aventurenso

Södra Skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10,
www.grundet.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
LAGNÖ STUDIO, TROSA
0156-224 70
www.studiolagno.se
LANDSORTS VANDRARHEM
08-520 341 05
www.landsort.com
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
070-542 80 48,
www.g-mo.se
NYNÄS SLOTT
0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
ORNÖ SKÄRGÅRDSHOTELL, ORNÖ
08-501 560 04
073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se

SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
08-501 551 35 (boka bord)
www.smadalarogard.se
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Kiosk/Servering/ Minilivs

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Krogar/cafeer

Norra Uppland

ADAS KAFÉ & BAGERI, ÖSTHAMMAR
0173-129 99
www.adaskafe.se
CALLES FISK, HÄLLNÄS
0294-231 10,
070-559 86 78
www.kallesfisk.nu
EDS HANDELSTRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
073-64 65 925 (öppnar 1 april)
www.edstradgard.se
KAFÉ WILMA, ÖREGRUND
0173-300 31
www.kafewilma.se
KOLHUSET, HÄLLNÄS
0730-910 188
www.kolhuset.com
NORRSKEDIKA HOTELL, NORRSKEDIKA
0173-150 55
www.gamlajarnhandeln.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64,
www.sundboden.se
ÖRSKÄRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING
0173-340 21
www.orskarsfyr.se

Norra skärgården

ANKARET RESTAURANG & BISTRO, ÄLMSTA
0176-520 20
www.ankaret.net
ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
CAFÉ TRUTEN, RÖDLÖGA
0176-871 01 (sommartid)
www.rodlogaboden.se
FURUSUNDS VÄRDSHUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund
HAVSPIREN, NORRTÄLJE
0176-162 20, 0707-260 291
www.havspiren.se
KRÖNS TRÄDGÅRD, VÄDDÖ
0176-510 41
www.kronstradgard.se
KVARNUDDEN KAFÉ, GRÄDDÖ
0176-400 50 (sommartid)
www.kvarnudden.se
L8 I HAMNEN, GRISSLEHAMN
0175-305 35 (sommartid)
www.l8ihammen.se
LOTSVILLAN PAD THAI, SIMPNÄS-BJÖRKÖ
0176-525 12 (sommartid)
www.sirpercys.se
PENSIONAT GRANPARKEN, NORRTÄLJE, 0176-103 54
www.granparken.com,
facebook.com/pensionat-granparken
PIZZERIA GRÄDDÖ, GRÄDDÖ
0176-400 11
RESTAURANG KINA THAI, ÖSTHAMMAR, 0173-175 54
SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se
SIARÖFORTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
SIMPNÄS HAMNCAFE, VÄDDÖ
070-974 91 92
www.cafeet.se
VÄDDÖ GÅRDSMEJERI, ÄLMSTA
0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50, www.atellet.se

Mellersta skärgården

BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM, VAXHOLM, 08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrarhem.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FÅGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se

GRINDA VÄRDShUS,
08-542 494 91
www.grinda.se
INGMARSÖ KROG
08-542 468 00
www.ingmarsokrog.com
MÖJA VÄRDShUS, 08-571 616 10
www.mojavardshus.se
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
RÖKERIET FJÄDERHOLMARNÄ
08-716 50 88
www.rokeriet-fjaderholmarna.se
SANDHAMNS VÄRDShUS
08-571 530 51
www.sandhamns-wardshus.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFÉ,
ÖSTERSKÄR/ÅKERSBERGA
08-540 609 09
www.solbrannan.se
facebook.com/Solbrannan-
Restaurang-Café
SÄBY SÄTERI, INGARÖ
08-570 267 00
www.sabysateri.se
WALLES BAKFICKA, LJUSTERÖ
073-903 83 99
www.wallesbakficka.se
WAXHOLMS HOTELL, VAXHOLM
08-541 301 50
www.waxholmsshotell.se
WIKSTRÖMS FISK, MÖJA
08-571 641 70
www.wikstromsfisk.se
ÖSTANÄ SJÖKROG, ÖSTANÄ FÄRJELÄGE
08-543 531 00
www.ostanajsjokrog.se

Södra skärgården

GARVAREGÅRDEEN TROSA CAFÉ,
MUSEUM & HANTVERKSBUK, TROSA
0793-133 094
www.garvaregardentrosa.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHO-
TELL, ÖSMO/NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS,
LANDSORT
070-542 80 48
www.g-mo.se
NILSSONS BAGERI,
TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-520 604 00
www.nynashavsbad.se

NYNÄS SLOTT,
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ
0155-26 15 58
www.nynasslott.se
NÄTTARÖ GÅRD & RESORT, NÄTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
08-501 551 35 (boka bord)
www.smadalarogard.se
STENSUNDS FOLKHÖGSKOLA, TROSA
0156-532 00
www.stensund.se
TRE SMÅ RUM I TROSA
BED & BREAKFAST, TROSA
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA HAVSBAD
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
UTÖ VÄRDShUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se
VEGABAREN, NYNÄSV. 8 HANINGE
»Sveriges grönaste hamburgare.
Valfria färska grönsaker.
Över 100 maträtter.«
08-777 20 58
www.vegabaren.se
ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG
& TRÄDGÅRDSBAR, TROSA
0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Åland

FISKETORPET, BRÄNDÖ
+358 40 500 8204
www.fisketorpet.fi
SILVERSKÄR
+358 18 525 565
www.silverskar.com

Krogar/livemusik

Norra skärgården

BLIDÖ HAMNKROG, BLIDÖ
0176-825 99
www.blidohamnrog.se

Livsmedel

GRINDA LANTHANDEL, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
INGMARSÖ LIVS, INGMARSÖ
08-542 460 20
ingmarso.livs@telia.com

ICA BAROMETERN, VÄDDÖ
0176-930 04
www.ica.se
ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDShANDEL
0176-400 12
ICA KASTBERGS, HÅLLNÄS
0294-220 05
www.ica.se/kastbergs
ICA KVANTUM FLYGFYREN, NORRTÄLJE
0176-757 00
www.ica.se/flygfyrenonline
ICA NÄRA ÖREGRUND
0173-313 10
www.ica.se facebook.com/
icaoregrund
ICA TORGET, SKÄPLINGE
0294-102 55, www.ica.se
ICA VÄDDÖ KASSEN, ÄLMSTA
0176-778 80
LINANÄS GÅSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se
NORRA STAVSUDDA HANDEL
08-571 650 78
www.stavsudda-handel.se
NÄTTARÖ LIVS, NÄTTARÖ
08-520 400 15
RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60 (öppet sommartid)
www.rodlogaboden.se
SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
facebook.com/spillersboda-
lanthandel
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
TORÖ LANTHANDEL
08-520 310 03
www.torobutik.se

Lägerverksamhet

ÅVENTYRET VÄSSARÖ
0173-371 19
www.avenyretvassaro.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Marina/Varv

BERGSHAMRA VARV,
0176-26 20 68
www.bergshamrarvarv.se
DYVIKS MARINA, ÅKERSBERGA
08-543 543 00
www.dyvik.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
GRÅSKÖ BÅTVARV
0176-452 55
0708-53 63 13
www.graskobatvarv.se

LAGERVIKS BÅTVARV, BLIDÖ
0176-820 04
www.lagerviks.se
ORNÖ BÅTVARV,
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
RAMSMORA VARV, LJUSTERÖ
08-542 400 00
www.ramsmora.se
SKÄRGÅRDShVARVET, GRÄDDÖ
0730-29 39 49
www.skargardsvarvet.se
SVINNINGE MARINA, ÅKERSERGA
08-540 631 55
www.svinningemarina.se

Minigolf

LINANÄS GÅSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se
SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67
070-879 69 69
www.samstorp.se
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Motorcykeluthyrning

HARLEY RENTAL, ÅLAND
+358 457 313 4111
+358 457 530 0922
www.axmotorcykles.com

Museum

BATTERI ARHOLMA KUSTFÖRSVAR-
MUSEUM, ARHOLMA
0176-560 40
www.batteriarholma.se
GARVAREGÅRDEN MUSEUM, TROSA
0156-122 20
KLAVERENS HUS, LÖVSTABRUK
076-904 89 16
www.klaverenshus.se
KLUBB MARITIM, OXELÖSUND
073-815 74 52
klubbmaritim.weebly.com
KNUTMASSOMUSÉET KVARNEN, GIMO,
0173-867 95,
www.knutmasso.se
MUSEET HAMN, FISKSÄTRA
08-570 311 10
www.hamnmuseum.se
MÖJA HEMBYGDShUSEUM, MÖJA
0705-73 83 13
www.hembygd.se/stockholm/moja
NYNÄS SLOTT
0155-26 15 05
www.nynasslott.se

NYNÄSHAMNS JÄRNVÄGSMUSEUM
08-754 24 34
www.njm.nu

ORNÖ MUSEUM
070-796 18 18
www.ornomuseum.se

OXHALSÖ BÅTSMANSTORP, BLIDÖ
070-377 54 11
www.hembygd.se/blido

ROLAND SVENSSON MUSEET, MÖJA
070-553 973 23
www.moja.nu/roland-svensson-museet

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA
070-577 32 33
www.constantia.se

SIARÖFÖRDET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se

SJÖFARTSMUSEET, ÄLMSTA
0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se

SKÄRGÅRDMUSEET, STAVSNÄS
08-571 501 15
www.skargardsmuseet.org

NATURUM STENDÖRREN, TROSA/ NYKÖPING
0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se

VAXHOLMS FÄSTNING MUSEUM
08-12 00 48 70
www.vaxholmsfastning.se

ÅLANDS FOTOGRAFISKA MUSEUM, BASTÖVÄGEN 7, PÅLSBÖLE
+358 (0)18 439 64,
alands.fotografiska.museum@alands.net
www.alandsfotografiska-museum.com

ÅLANDS JAKT OCH FISKEMUSEUM, KÄRINGSUND/ECKERÖ
+358 18 382 99
+358 40 588 67 16
www.jaktfiskemuseum.ax
facebook.com/jaktfiskemuseum

Ridning

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax

Sjöpolisen

SJÖPOLISEN I STOCKHOLMS LÄN
010-563 73 26
Tips till sjöpolisen 114 14
www.polisen.se
www.batsamverkan.se

Sjömack

GRINDA WÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se

RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60
www.rodlogaboden.se

Sjöräddningen

(vid allvarlig olycka ring 112)

Arkösund, 0705-80 81 24
Möja, 0705-80 81 22
Räfsnäs, 0705-80 81 18
Trosa, 0705-80 81 23
Stockholm, 0705-80 82 01
Öregrund, 0705-80 81 17

Sjötaxi/rederier

BLIDÖSUNDSBOLAGET
08-34 30 90
www.blidosundsbolaget

ECKERÖ LINJEN, GRISSLEHAMN-ECKERÖ
0176-258 00
+358 18 28 300
www.eckerolinjen.se

NORRA SKÄRGÅRDSTRAFIKEN, BLIDÖ
070-932 97 95

PER ELIASSONS SJÖTJÄNST
070-660 03 62 (sommartid)
www.per-eliasson.se

ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SANDHAMN
070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu

SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.taxibat.nu

TROSA REDERI
073-655 18 21
www.trosarederi.se

SKÄRGÅRDSTRAFIK & CHARTER, STAVSNÄS
08-571 501 00,
www.battaxi.se

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

UTÖ REDERI AB
08-679 58 30 (turupplysning)
08-571 546 10 (godsbokning)
08-501 570 25 (kontoret)
www.utorederi.se

WAXHOLMSBOLAGET
08-679 58 30 (turupplysning)
www.waxholmsbolaget.se

Spa/relax

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com

NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se

TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell

Stugor

Östhammar/Öregrund

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42, www.bokajak.se

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se

RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18, www.ravsten.se

ÖRSKÅRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING
0173-340 21, www.orskarsfyr.se

Norra Skärgården

FRITIDSBYNN KAPELLSKÄRET, RÅDMANSÖ
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se

KVARNUDDEN B&B, GRÄDDÖ,
0176-400 50
www.kvarnudden.se

LIDÖ VÄRDHUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se

Mellersta Skärgården

GRINDA STUGBY, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se

GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se

HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE, INGARSÖ, 070-421 88 63
www.henrysskargardsservice.se

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

KERSTIN ÖHMANN MOBERG, NÄMDÖ
070-433 11 66

STOCKHOLMS SKÄRGÅRDSTUGOR
08-570 231 31
www.skargardsstugor.se

SVARTSÖ SJÖBODAR, SVARTSÖ
08-542 471 10
www.svartsoosjobodar.se

VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Södra Skärgården

LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20,
0709-562 561
www.landsortsstuguthyrning.se

NYNÄS SLOTT, VANDRARHEM BRÄNNERIET
0155-26 15 5
www.nynasslott.se

ORNÖ BÅTVARV,
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se

SÄLSTATIONEN, GÄLÖ
073-97 04 753,
076-54 24 005
www.salstationen.com

TROSA HAVSBAD,
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

UTÖ STUGA,
070-251 01 21,
www.utostuga.se

Hela skärgården

STUGSOMMAR
020-625 625
www.stugsommar.se

Åland

FISKETORPET, BRÄNDÖ
+358 40 500 8204
www.fisketorpet.fi

KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG KASTÖREN
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com

Svävare

SVISCHAIR, SVARTSÖ
070-211 13 81
www.svischair.se

Turistbyråer

DESTINATION DALARÖ
08-501 508 00,
www.dalare.se

LÖVSTABRUKS TURISTINFORMATION
0295-202 20,
0295-214 06
(bokning)
www.vallonbruken.nu,
www.bokauppland.se

MÖJA TURISM
08-571 640 53
www.mojaturistinfo.se

NYKÖPINGS TURISTBYRÅ
0155-24 82 00
www.visitnykoping.se

NYNÄSHAMNS TURISTBYRÅ
08-520 737 00
www.visitnynashamn.se

ORNÖ TURISTBYRÅ
08-501 563 05
www.orno.se

OXELÖSUNDS TURISTBYRÅ
0155-383 50
www.visitoxelosund.se

TROSA TURISTCENTER
0156-522 22
www.trosa.com

UTÖ TURISTBYRÅ
08-501 574 10
www.utoturistbyra.se

VAXHOLMS TURISTBYRÅ
08-541 314 80

VISIT ROSLAGEN
0767-650 660
www.roslagen.se

VISIT VÄRMDÖ
08-570 346 09
www.varmdo.se

**VÄDDÖBYGDENS
TURISTINFORMATION**
www.vaddobygden.se

ÅLANDS TURISTFÖRBUND
+358 (0)18 240 00
www.visitaland.com

Tälthotell

FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0176-431 50
www.fejanoutdoor.se

Utomhus-SPA

**SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA**
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Vattenskidor/ Wakeboard

VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Viltsafari

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67
070-879 69 69
www.samstorp.se

Vinprovning

**SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA**
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

**VINPROVNING ENOGASTRONOMISKA
UPPLEVELSER**
Systembolaget Sök dryck/
Gustavino, 070-798 24 48
www.gustavino.se

Yoga

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

**SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA**
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Ölprovning/ bryggerivisning

Södra skärgården

NYNÄSHAMNS ÅNGBRYGGERI
08-520 212 13,
0737-19 07 09
www.angbryggeri.se

Örn & Sälisafaritur

**SKARGÅRD – GUIDADE SEGLINGSTURER,
NYNÄSHAMN**
070-572 19 17
www.skargard.eu

Övrigt

Apotek/systemombud

ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL
0176-400 12

LJUSTERÖ GÄSTHAMN
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se

RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60
www.rodlogaboden.se

SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
facebook.com/spillersboda
lanthandel

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se

Arkitekt

**KREAPLAN ARKITEKTKONTOR,
STOCKHOLM**
070-638 39 28
www.kreaplan.se

Badrock/handduk

MIKLAGÅRD, TÄBY
www.miklagard.nu

Bastu/försäljning

BASTUSPECIALISTEN
08-445 14 10
www.bastuspecialisten.se

Bergsprängning

NJ MARK, NORRTÄLJE
070-602 32 42

Bio

STUDIO LAGNÖ, TROSA
0156-224 70,
www.studiolagno.se

Bogsering

SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Bondgård

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se

VÄDDÖ GÅRDSMEJERI, ÄLMSTA
0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se

Bryggeri

NYNÄSHAMNS ÅNGBRYGGERI
08-520 212 13, www.nyab.se

VÄSTERGÅRDEN BRYGGERI, NORRTÄLJE
070-580 38 57
www.vg-bryggeri.se

Bryggor

**MARINFLYTBRYGGAN,
SPILLERSBODA**
0176-22 16 35
www.marinflytbryggan.se

SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

**REUTERSKIÖLD SNICKERI,
STOCKHOLM**
076-850 12 55
www.reuterskioldsnickeri.se

Bränneri

NORRTÄLJE BRENNERI, LOHÄRAD
0176-22 71 30
www.norrteljebrenneri.se

Bygg/byggtjänster

BLIDÖ BYGG & SJÖTRANSPORTER
070-932 97 95
tommy.bygg@telia.com

FROMS BYGG, NORRTÄLJE
070-770 03 08

**GRÄDDÖ BYGG & SNICKERI,
RÅDMANSÖ, 070-723 41 20**
www.graddobygg.se

MAGNUS FALK ENTR, ÖSTHAMMAR
0173-500 25
www.falkentreprenad.com

MATTSSON & THOLÉN, NORRTÄLJE
0733-11 99 91
www.mtbygger.se

NIKLAS GUSAVSSON BYGG, YXLAN
0768-81 61 77, www.ngbygg.se

NORRTÄLJE SNICKERI
0709-480 326

PA BYGG & INREDNING, ÖSTHAMMAR
073-023 57 64
www.pabygginredning.se

SÄLLSTRÖM BYGG, BERGSHAMRA
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

**TOTTE GRÖNWALL SNICKERI,
FURUSUND**
0709-40 82 38

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Byggbesiktning

WINGE BYGGKONSULT, NORRTÄLJE
072-553 33 55
www.wingebyggekonsult.se

Båtförsäljning/ Båttillbehör

**ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– VÄDDÖ BÅTCENTER AB**
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Båtbyggeri

**ERIKSSONS BYGGERI & BÅTBYGGAR-
SKOLA, INGMARSÖ,**
0733-52 20 04
www.trabatar.net

Båtförvaring/service

RAMSMORA VARV, LJUSTERÖ
08-542 400 00,
www.ramsmora.se

Båtmotorer

Försäljning & Service –
Johnson, Evinrude E-tec G2,
Tohatsu, Honda m fl
ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– **VÄDDÖ BÅTCENTER AB**
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Båttillbehör

GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se

Båtservice

Vinterförvaring o service,
båtar o utombordare,
bottenfärger o tillbehör.
ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– **VÄDDÖ BÅTCENTER AB**
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Bärgning/Bogsering

SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.eu

Catering

BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
SIR PERCYS CATERING, SIMPNÄS
0176-525 12,
070-175 91 88
www.sirpercycatering.se
SKÄRGÅRDSCATERING, GRÄSÖ
073-971 51 12
www.skargardscatering.se
ÖRÅTT, SVARTSÖ
08-542 47 010, www.oratt.se
ÖSTERHAMNS PENSIONAT, ARHOLMA
070-302 78 83
www.osterhamnspensionat.se

Delikatesser

OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
KOLHUSET, HÄLLNÄS
0730-910 188
www.kolhuset.com

Delikatesskorgar

ROSLAGSKNALLEN, REFSNÄS
070-600 65 50

Ekokött

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa

Elbilar

EPTON TRADING
08-10 82 83
www.epton.se

Elservice/installation

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER
0709-556 636,
www.graddoel.se

Entreprenad

GRÅSKÖ ARKIPELAGSERVICE
0708-45 58 63
arkipelagservice@telia.com

Fasadmålning

STRÖMBERGS RÖDFÄRGMÅLNING
070-592 15 31

Festlokal/bygdegård

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD,
GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se

Fisk

CALLES FISK, HÄLLNÄS
0294-231 10,
070-559 86 78
www.kallesfisk.nu

Frisör

GRÄDDÖSALONGEN
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com

Färg/Golv

NORDSJÖ IDE & DESIGN,
ÖSTHAMMAR
0173-212 35,
070-787 87 68
www.roslagensgolv.se

Grill/kiosk

LJUSTERÖ KIOSK & GRILL
08-542 422 31

Grus/jord

JIDSTRANDS ENTREPRENAD, BLIDÖ
070-562 33 88
REDERIAB SKÄRGÅRDSGRUS,
GÄLLNÖBY
www.skargardsgrus.se
070-571 95 80
SKÄRPLINGE GRUS, GRIGGEBÖ
070-312 31 32
WESTERBERGS GRUS, DJURÖ
070-349 22 04
www.nordanvind.se

Gräv/muddring

SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Hydraulik

NYSTRÖMS MOTOR, SNESSLINGE
0173-140 04
www.nystromsmotor.se
ÖSTHAMMARS INDUSTRIHYDRAULIK
0173-25 28 50
www.industrihydraulik.se

Industriteknik

REDITAB, ROSLAGENS INDUSTRITEKNIK AB
0173-217 90
www.ritab.se

Inredare/Stylist

INDOOR STYLING & DESIGN,
NORRTÄLJE
0708-118 656

Inredning/Hantverk/ Present

ART BY ANGELA
www.angelaalden.se
BREVIKSLOGEN, RÅDMANSÖ
0176-428 06
CALLES FISK, HÄLLNÄS
0294-231 10,
070-559 86 78
www.kallesfisk.nu
ENGELBREKTSON & CO
www.flaggbutik.se
HANTVERKETS HUS, LEUSTABRUK
www.hantverketshus.se
JESS OF SWEDEN, ÖSTHAMMAR
www.jessofsweden.se
KULANS BOD & GALLERI, BLIDÖ
070-517 12 53,
www.kulan.org
**LENA LINDERHOLM, KASTELLET-
VAXHOLM**
www.linderholm.se
LILLA PARADISET, TROSA
0156-137 53
www.lillaparadiset.com
LEUFSTA HANDKRAFT, LEUSTABRUK
www.leufstahandkraft.se

MAUDS HEMSLÖJD, RÄFSNÄS
0176-403 92
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
NYNÄS SLOTT
0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
PAPPERSSTUGAN, ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com
PLURR
08-542 437 00,
www.plurr.se
SJÖBUTIKEN
www.sjobutiken.se
**SJÖPRICKEN KERAMIKVERKSTAD,
LANDSORT**
08-520 341 05,
073-231 90 01
www.landsort.com
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64,
0709-46 84 18
www.sundboden.se
WESTERBLOMS SPILLERSBODA
0708-55 57 29
www.westerbloms.se
**ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM,
ECKERÖ**
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax,
facebook.com/jaktfiskemuseum

Kakel/badrum

**ÅKERLUNDS GRUND &
BETONGFÖRÄDLING**
070-795 48 51

Kamin/spis

ELDABUTIKEN, NORRTÄLJE
0176-142 00
www.soderlindsvedspisar.se
**SKORSTENSMÄSTAREN,
SALTSJÖ-BOO**
0727-102 207
08-10 22 00
www.lagaskorsten.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Kläder

MYBLISS, ÖSTHAMMAR
070-855 96 62
www.mybliss.se

Markiser/persienner/ gardiner

JANSSONS MARKISER, NORRTÄLJE
0176-177 95
www.janssonsmarkiser.com

Marknadsföringsportal

ANLITA OSS, www.anlitaoss.se

Maskiner

SKÅRPLINGE MASKIN
0294-221 51

Muddring

GÄVLEBORGS SJÖSANERING
070-607 61 42
www.sjosanering.se

Musteri

NORRTÄLJE MUSTERI, NORRTÄLJE
070-776 74 81
facebook.com/norrteljemusteri
VÄDDÖ MUSTERI
www.vaddomusteri.se

Måleri

STRÖMBERGS RÖDFÄRGSMÅLNING
070-592 15 31
christer_stromberg@hotmail.se
TREVIS MÅLERI, RÅDMANSÖ
070-403 31 03,
070-722 01 15
www.trevismaleri.se

Möbler

SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64,
www.sundboden.se

Nationalpark

GOTSKA SANDÖN
016-15 05 65
www.gotskasandon.se

Naturområden/ förvaltare

SKÅRGÅRDSSTIFTELSEN
08-123 124 00 vx
www.skargardsstiftelsen.se

Naturreservat

NYNÄS SLOTT, SÖRMLAND
0155-26 15 58
www.nynasslott.se
NATURUM STENDÖRREN,
TROSA/NYKÖPING
0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se

Plastproduktion

WETA PLAST, INGMARSÖ
08-542 460 30
www.wetaplast.se

Postombud

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se

Resebyrå

FREYS RESEBYRÅ, NORRTÄLJE
0176-555 95
www.freysresebyra.se

Rörmokare

RÖRBÅTEN BJÖRN PALMQVIST VVS AB,
VENDELSÖ,
08-776 12 56,
0708-63 42 34
www.rorbaten.se

Sjökort

PAPPERSSTUGAN, ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 500 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Sjötransporter/frakt

GRÅSKÖ ARKIPELAGSERVICE, BLIDÖ
0708-45 58 63
HUB PROJECTS
070-575 60 70
www.sjotransporter.se
SEABAG, N STAVSUDDA
08-409 190 50,
www.seabag.se
SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se
SKÅNSJÖ FRAKT, NÄMDÖ
070-750 90 90
www.skansjofrakt.se
SKÅRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.eu
WESTERBERGS GRUS/NORDANVIND,
DJURÖ
070-349 22 04
www.nordanvind.se

Skadeservice/ sanering

SKADESERVICE I ÖSTHAMMAR
010-155 61 00 (jourtelefon)
www.skadeservice.se

Skräddarsydd paket

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-28 05 442,
www.bokajak.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12,
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Slottsvisning

NYNÄS SLOTT
0155-26 15 58
www.nynasslott.se

Smycken

CLAUDIA P
www.claudiap.se
GULDSEMEDERNA, NORRTÄLJE
0176-156 56
www.guldsemederna.se
GULDVIVA, MARIEHAMN
+358 18 221 30
www.guldviva.com
JESS OF SWEDEN, ÖSTHAMMAR
070-351 17 94
www.jessofsweden.se
MUSKOT FASHION, ÖREGRUND
www.muskotfashion.se
PORATHS GULD, NORRTÄLJE
0176-101 62,
www.guld.net
VÄDDÖ SILVER DESIGN
www.vaddosilver.se

Städning

SKÅRGÅRDENS STÄD & ALLSERVICE,
DALARÖ
08-500 071 50
www.skargardensa.se

Såg/snickeri

BERGSHAMRA SÅG & SNICKERI
0176-26 02 10
www.bergshamrasag.se
NORRTÄLJE SNICKERI AB
0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se
RÅFSNÄS SÅG, GRÄDDÖ
0176-402 65,
www.rafsnassag.se
TOTTE GRÖNWALL SNICKERI,
FURUSUND
0709-40 82 38

Säckar

SEABAG, N STAVSUDDA
08-409 190 50, www.seabag.se

Sällskap/föreningar

OK ROSLAGEN/HITTA UT
www.orientering.se/hittaut/
norrtalje
VETERANTRAKTORKLUBBEN,
NORRTÄLJE
www.veterantraktorklubben.nu

Tandläkare

UPPLANDS TANDVÅRD, ÖSTHAMMAR
0173-106 07
www.upplandstandvard.se

Taxi/buss

FRÖTUNA TAXI & BUSS, RÅDMANSÖ
0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Trädgård

EDS HANDELSTRÄDGÅRD,
ÖSTHAMMAR
0173-108 99,
073-764 65 925
www.edstradgard.se
GULDKANNAN
08-98 55 99,
070-746 78 16
www.guld kannan.se
TAKSOPEN
www.taksopen.se

Utbildning/kurser

ERIKSSONS BYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA, INGMARSÖ
08-542 461 36
VÄDDÖ FOLKHÖGSKOLA
0176-528 00
www.fhsk.se

Utställningar

NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 58
www.nynasslott.se

Vandring

NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 58
www.nynasslott.se

Veterinär

KVISTHAMRA VETERINÄRKLINIK,
NORRTÄLJE
0176-22 33 02
www.kvisthamraveterinar-
klinik.se

Zumbadans

MOVE CATARINA, RÅDMANSÖ
www.movecatarina.se

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från tvätta båten, bärga bilen till spränga berg och borra brunn.«

Adas Välkommen in på fika!
kafé & bageri
 Här bakas och tillagas allt från grunden, med råvaror från lokala leverantörer när det finns!
 För information och öppettider: 0173 129 99 el. www.adaskafe.se

 Norra Tullportsgatan 6 Östhammar Instagram: adaskafebageri

BYGG&MÅLERI

 0173 - 500 25, 070 - 640 68 78
www.falkentreprenad.com

GSAB
 Gävleborgs Sjösanering AB
 070-607 61 42
 Utför muddringar
info@sjosanering.se

 J. NYSTRÖM
 PLÅTSLAGERI & SMIDE AB
 070-332 96 77
 Snesslinge, Östhammar

Roslagens Golv
 Energivägen 1, Östhammar
 Tel: 0173-212 35
www.nordsjoideesign.se

PATRIK ANDERSSON
 Bygg & Inredning
 073-023 57 64

 STRÖMBERGS
 RÖDFÄRGSMAJNING
 Även annan tak- och fasadmålning utomhus
 070-592 15 31

Byggvaror av rätta virket
 Vi levererar till Er med bil eller egen båt i mellanskärgården

 0176-26 02 10 • www.bergshamrasag.se

SERVICE OCH REPARATIONER
 MERCURY
SUZUKI
EVINRUDE
BERGSHAMRA VARV AB

bergshamravav.se 0176-26 20 68

 ANDERS: 070-770 03 08
fromsbygg@gmail.com

FORMLYCKA
 INREDNING • PRESENT
www.formlycka.se • 073-352 13 33

GRÄSKÖ BÅTVARV
 Service och försäljning

MERCURY
 070-853 63 13, 0176-45 255 • info@graskobatvarv.se

GRÄSKÖ ARKIPELAG SERVICE
 ENTREPRENAD I SKÄRGÅRDEN
 0708 - 455 863

 IRISRO
 TRÄDGÅRDSBÅT
 Professionell skötsel
 Rådgivning Växtval
irisro.se
 Ansvarig 076 70 18 494
 trädgårdsmästare Jessika

JIDSTRANDS ENTREPRENAD AB
 GRUS - SAND - JORD
 LEVERANS I STORSÄCK
 CONTAINER - MASKINTRANSPORTER
 070-562 33 88 Jidde

Kom och besök
Kulans bod &
galleri på
Bromskärsvägen
Blidö

Tel 070 517 12 53
www.kulan.org

**Kvisthamra
Veterinärklinik**
0176-22 33 02
Telefontid 8.30-11
Öppet mån-fre 8.30-17

Gilla oss på

Bergsgatan 26, Norrtälje
www.kvisthamraveterinarklinik.se

www.lagaskorsten.se
08-10 22 00

NORRTÄLJE SNICKERI AB

Platsbygger kök, bokhyllor,
bardiskar, garderober...

0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se

Yxlan

**NICLAS GUSTAVSSON
BYGG & SNICKERI AB**

076-881 61 77 • niclas@ngbygg.se

NJ-Mark

Bergsprängning
Entreprenad-
borrning för
värme, brunnar
& bryggor

070-602 32 42

Servicefolk » Vi hjälper dig med allt möjligt. Från fälla träd, byta däck till sjötransporter och ullstrumpor.«

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.
Reguljär direktbåt Sandhamn – Stavsås
Båttaxi ≥ 190 p
Skärgårdsturer
Åretrunt-charter
Mat & Dryck

ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB
"Tärnan" & "Gudungen" • 070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

Bättre fritid för utsatta barn
och ungdomar

GILLA
OSS PÅ

www.roslagsblomman.se

**SÄLLSTRÖMS
Snickeri & Bygg AB**

0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

Totte Grönwall Snickeri
0709 408 238

Väddö Ved

"värmer bra"
All sorts ved!

070-340 32 29

Winge Entreprenadbesiktning
BYGGKONSULT Överlåtelsebesiktning
Kontrollansvar PBL

072-553 33 53 Johan Winge
Johan@wingebbyggkonsult.se

**ÅKERLUNDS GRUND &
BETONGFÖRÄDLING AB**
070-795 48 51

Bröllop och fest vid havet!
Rådmansö bygdegård i Gräddö

www.radmansobygdegard.se tel: 0709-701 901

GÄLLER DET **Träbåtar?**
DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS!
Nyhet! Båttvätt!

Båtbyggarskola
Fullständig varvsörrelse

 **ERIKSSONS BÅTBYGGGERI
& BÅTBYGGGERSKOLA AB**
Box 15, 130 25 INGMARSSÖ
0733-522004 trabatar.net

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från bygga brygga, fixa avlopp till målning och ny bil.«

BRYGGBEKYMME?
 Vi utför allt i bryggor och kajer
 Pållning • Muddring • Bogsering
 Sjötransporter
Sjöentreprenader AB
 Box 47 • 130 25 Ingmarsö
 070-347 49 01
 sjoentreprenader@ingmarso.com

SKÄRGÅRDSGRUS
M/F Solskär
 LEVERERAR GRUS/BADSAND
 UTLÄGGES
070-571 95 80
 www.skargardsgrus.se

VÄRMÖ SKÄRGÅRDSTRANSPORTER AB

 www.vermdo-skargardstransporter.se
 Transporterar allt från grus till hus.
 Även entreprenadmaskinsarbeten.
08-570 331 95, 070-831 41 10

STORA KALHÖLME
 VANDRARHEM
 storakalholmen.se

SVARTSÖ
 SKÄRGÅRDSHOTELL
 & VANDRARHEM
 svartsonorra.se

Kust- och skärgårdsseglingar

 Stiftelsen Solnashutan
 0705-773 233 www.constantia.se

CLAUDIA
 Jewelry
 WWW.CLAUDIAPSE

NORDANVIND
 leveranser i Stockholms
 skärgård och Mälaren
sand • grus • jord
070-349 22 04
 www.nordanvind.se

Specialister på bryggor

REUTERSKIÖLD SNICKERI. **076-850 12 55**
 www.reuterskioldsnickeri.se

M/S Containa: 070-750 90 90

 Kran upp till 20 m
SKÅN SJÖ FRAKT *Containrar & Storsäckar*
 www.skansjofrakt.se

Transporter året runt

BÅTTAXI
 08-571 501 00 www.battaxi.se

Hyra i skärgården?
 Se vårt stora utbud

STOCKHOLM
 Skärgårdsstugor
 www.skargardsstugor.se 08-570 231 31

Stensund
 FOLKHÖGSKOLAN VID HAVET
 Båtbyggerlinje
 och andra utbildningar
 0156-532 00
 www.stensund.se

Sopa taket fritt från barr, löv
 och bullig mossa!

 Upp till 6 meter lång.
 Utan att ramla från taket.
TAKSOPEN.SE

GRUNDET

 Vandrarhem,
 konferens
 och servering
 på Rögrund
 08-571 56 110 www.grundet.se

UtoStuga.se
 070-251 01 21
 www.utostuga.se

W

S

Den skira grönskans tid

Tävling
Vinn marina smycken.
Skicka in ditt svar
senast 15 maj.

När våren kommer med ljus och värme lättar vi på vårt lager på lager med kläder. Träden och buskarna gör tvärtom. De klär på sig. Träden sätter blad och går i blom för att överleva. Klorofyllet i de gröna bladen ger mat åt träden och ger syre åt oss. Utan växternas blad skulle ingen kunna andas och leva på jorden. Finns det någon vackrare än den skira grönskans tid? I skärgården finns gott om träd och buskar. Men vad kan du om våra gröna

växter? Para ihop bild med rätt namn på en buske eller ett träd och ha chans att vinna ett guldpläterat halsband med ankare och matchande örhängen från Claudia Jewelry (värde 295 kr).

/ ROINE KARLSSON

- 1) Slån 2) Havtorn 3) Al 4) Björk 5) Asp 6) Hassel 7) Ask
8) Lönn 9) Rönn 10) Sälj 11) Oxel 12) Hagtorn 13) Hägg

Skicka in ditt svar till info@magasinskargard.se eller posta till MagasinSkärgård, Gräddö Varvsväg 12, 760 15 Gräddö. Skriv namn, adress, ålder, yrke och dina intressen. Vi är nyfikna på våra läsare. Tala gärna om var du hittade ditt magasin också. Det är kul att veta. Tack och lycka till!

A

B

C

D

FOTO: ROINE KARLSSON

E

F

G

H

I

J

K

L

M

Vi gratulerar vinternumrets vinnare i tävlingen »Vad heter stannfågeln?«

Anders Öhman, 62 år i Norrtälje som gillar båtturer och vandring i skog och fjäll. Lärare Irene Nylén, 66 år från Dalarö som älskar natur och gärna reser i Sveriges avlånga land. Glada pensionären Bo Appelkvist i Oxelösund som tycker mycket om fåglar och hittade sitt magasin hos Albins i Trosa. Stort grattis, ni hade alla rätt och vinner varsin bok »Med hjärtat i skärgården«.

Tusen tack för alla mail och brev. Det var ovanligt många den här gången.

Rätt svar: L-1) Svartmes A-2) Björktrast C-3) Kaja J-4) Piffink I-5) Steglits E-6) Gulsparv F-7) Skata G-8) Koltrast K-9) Rödhake D-10) Grönsiska B-11) Bofink H-12) Kråka

INSTÄLLD
TILLS VIDARE PGA
CORONA

BLOMSTERTID. DEN KOMMER.

TRÄDGÅRDSMÄSSAN

NORDISKA TRÄDGÅRDAR 26-29 MARS

FOR
FRITIDSODLINGENS RIKSORGANISATION

Stockholmsmässan

LÄS OM: öar / natur / båtar / stigar / äventyr / event / kultur / tävlingar / varv
kuriosa / traditioner / utflykter / djur / sport / upplevelser / båturer / musik

Med hjärtat i skärgården

»Sinne, smak och sevärdheter«

Med hjärtat i skärgården

Vi har plockat russin ur MagasinSkärgårds många utgåvor som kommit ut sedan starten 2005 och tryckt vår första bok. Fullmatad med 43 utvalda reportage. Med spännande, häftiga och kuriosa knäck från hela Stockholms skärgård med omnejd, och även Ålands övärld.

Vi har bott i trädkoja, tältat på havets isgolv, tävlat i triathlon, seglat med »ostindienfararen«, lagat mat av alger och festat på Runmarös nobla Nobelfest. Det och mycket mer kan du läsa om i boken. Den trycktes 2019 och det finns ett antal böcker kvar.

Pris: 250 kr plus porto.

Boken är rikt illustrerad med fotografier. Hård pärm. 193 sidor.

Beställ på info@magasinskargard.se.

magasinSKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter